[2021] 8 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1020

ਸ਼੍ਰੀ ਸੌਰਵ ਜੈਨ ਅਤੇ ਏ.ਐਨ.ਆਰ.

ਬਨਾਮ

ਮੈਸਰਜ਼ ਏ. ਬੀ. ਪੀ. ਡਿਜ਼ਾਈਨ ਅਤੇ ਏ.ਐਨ.ਆਰ.

(2021 ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 4448)

5 ਅਗਸਤ, 2021

[ਡਾ. ਧਨੰਜਯ ਚੰਦਰਚੂੜ ਅਤੇ

ਐਮ.ਆਰ. ਸ਼ਾਹ, ਜੇ.ਜੇ.]

ਸ਼ਹਿਰੀ ਜ਼ਮੀਨ (ਸੀਲਿੰਗ ਅਤੇ ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨ) ਐਕਟ 1976:

5 (3), 10 (1), 27 - ਖਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਤਬਾਦਲਾ - ਵੈਧਤਾ - ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਕੁਝ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦਾ ਤਬਾਦਲਾਯੋਗ ਮਾਲਕ ਅਤੇ ਕਾਸ਼ਤਕਾਰ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪਹਿਲੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੇ ਇਹ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਵਿਕਾਸ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਉਕਤ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੀ ਨਿਲਾਮੀ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੀ; ਕਿ ਪਹਿਲਾ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਾਲਕ ਅਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੈ; ਅਤੇ ਪਹਿਲੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੂੰ ਬੇਦਖਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਸਥਾਈ ਰੋਕ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ - ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋਏ ਮੁਕੱਦਮਾ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਵਿਕਾਸ ਅਥਾਰਟੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਮਾਲਕ ਸੀ ਅਤੇ ਨਿਲਾਮੀ ਜਾਇਜ਼ ਸੀ - ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਸਾਬਕਾ ਮਾਲਕ ਦੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਵਾਧੂ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਕਿ ਸਾਬਕਾ ਮਾਲਕ ਨੇ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਪਹਿਲੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੂੰ ਵੇਚ ਦਿੱਤੀ ਸੀ - ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਉਸ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵਿਕਾਸ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਨਿਲਾਮੀ ਰੱਦ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵਿਕਾਸ ਅਥਾਰਟੀ ਤੋਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਨਿਲਾਮੀ ਖਰੀਦਦਾਰ ਸੀ; ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਪਹਿਲੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ - ਅਪੀਲ 'ਤੇ, ਕਿਹਾ: ਸਾਬਕਾ ਮਾਲਕ ਦੁਆਰਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਪਹਿਲੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੂੰ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨਾ ਰੱਦ ਐਕਟ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੀ - ਤਬਾਦਲੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਧਾਰਾ 5 (3) ਤਹਿਤ ਨਿਰਧਾਰਤ ਦੋਹਰੀ ਸ਼ਰਤਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ਕਿਉਂਕਿ ਧਾਰਾ 6 ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਿਆਨ ਜਮ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਨੇ ਕੋਈ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸੀ ਧਾਰਾ 10 (1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ - ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਭਾਵੇਂ ਸਾਬਕਾ ਮਾਲਕ ਕੋਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਮਾਲਕੀ ਹੱਕ ਸੀ, ਪਹਿਲੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੂੰ ਤਬਾਦਲਾ ਧਾਰਾ 5 (3) ਦੇ ਤਹਿਤ ਰੱਦ ਅਤੇ ਰੱਦ ਸੀ - ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਜਦੋਂ ਸਾਬਕਾ ਮਾਲਕ ਨੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਤਬਾਦਲੇ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਮੰਗਣ ਲਈ ਘੋਸ਼ਣਾ ਪੱਤਰ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਧਾਰਾ 27 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਕਤ ਜ਼ਮੀਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮੁਕੱਦਮਾ ਲੰਬਿਤ ਸੀ - ਉਸ ਨੇ ਫਿਰ

ਇਕ ਹੋਰ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕਰਕੇ ਆਪਣੀ ਅੱਧੀ 'ਰਿਟੇਨੇਬਲ' ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਮੰਗੀ ਗਈ - ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਦਫਤਰ ਦੁਆਰਾ ਧਾਰਾ 27 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਇਜਾਜ਼ਤ ਉਸ ਦੀ 'ਰਿਟੇਨਲੇਬਲ' ਜਾਇਦਾਦ ਤੋਂ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਤਬਾਦਲੇ ਲਈ ਸੀ ਨਾ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਤੋਂ - ਇਸ ਲਈ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ - ਪਹਿਲੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਤ ਮੁਕੱਦਮਾ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਸੀਲਿੰਗ ਕਾਰਵਾਈ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮਾਮਲਾ - ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ - ਬਾਹਰ ਕੱਢਣਾ - ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਪਹਿਲੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੇ ਵਿਕਾਸ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਨਿਲਾਮੀ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀਤਾ ਅਤੇ ਰੋਕ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਘੋਸ਼ਣਾ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ - ਪਟੀਸ਼ਨ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਯੂਐਲਸੀਆਰਏ ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਸੀ - ਹੋਲਡ: ਯੂਐਲਸੀਆਰਏ ਸੀਲਿੰਗ ਕਾਰਵਾਈ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਤੇ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਾਹਰ ਰੱਖਦਾ ਹੈ - ਪਹਿਲਾ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਕਲਾਤਮਕ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਨਿਲਾਮੀ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਲਈ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਖਰੜਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਹੁਕਮ ਅਤੇ ਘੋਸ਼ਣਾ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ, ਜਦੋਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਅਸਲ ਕਾਰਨ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਸੀਲਿੰਗ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ - ਵਿਕਾਸ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਨਿਲਾਮੀ ਨੋਟਿਸ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਦੀ ਆੜ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਬਹਾਨੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਅਸਲ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ ਵਿਕਰੀ ਲਈ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਥਿਤ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਪਹਿਲੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨਾ ਸੀ। ਜਾਇਦਾਦ - ਇੰਜੀਨੀਅਰਡ ਡਰਾਫਟਿੰਗ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੁਆਰਾ, ਪਹਿਲੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੇ ਯੂਐਲਸੀਆਰਏ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਰਾਹਤ ਨਹੀਂ ਮੰਗੀ (ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਵਿਚਾਰਯੋਗਤਾ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾਉਣ ਲਈ) ਅਤੇ ਨਾ ਤਾਂ ਰਾਜ ਜਾਂ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜੋ ਚੁਣੌਤੀ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦਾ - ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮੁੱਦੇ ਦਾ ਸਹੀ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੀਆਂ, ਜੋ ਆਪਣੇ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ, ਯੂਐਲਸੀਆਰਏ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ - ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਕਿਸਮ ਦਾ ਖਰੜਾ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਵਿਰੁੱਧ ਚੇਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਜੋ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਅਸਲ ਕਾਰਨ ਤੋਂ ਧਿਆਨ ਭਟਕਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ - ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਪਹਿਲੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਤ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ - ਨਿਆਂਇਕ ਨਿਰਾਸ਼।

ਸਿਵਲ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜ਼ਾਬਤਾ, 1908:

22 - ਕ੍ਰਾਸ-ਇਤਰਾਜ਼ ਦਾਇਰ ਕਰਨਾ - ਸਮਝਾਇਆ ਗਿਆ.

22 – ਇਹ ਦਲੀਲ ਕਿ ਕੋਈ ਧਿਰ, ਜਿਸ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਕ੍ਰਾਸ-ਇਤਰਾਜ਼ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਦਲੀਲਾਂ ਉਠਾ ਸਕਦੀ ਹੈ - ਕਿਹਾ: ਕੇਵਲ ਉਦੋਂ ਜਦੋਂ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੁਆਰਾ ਫਰਮਾਨ ਦੇ ਕਿਸੇ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ,

ਜੇ ਕਰਾਸ-ਇਤਰਾਜ਼ ਦਾ ਮੈਮੋਰੰਡਮ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ, ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਕ੍ਰਾਸ ਇਤਰਾਜ਼ ਦੇ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਉਲਟ ਨਤੀਜੇ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣਾ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ - ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਉਲਟ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਕ੍ਰਾਸ-ਇਤਰਾਜ਼ ਦੇ ਮੈਮੋਰੰਡਮ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋਵੇ।

ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ: ਆਰਟੀਕਲ 136 – ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਛੁੱਟੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਨਵਾਂ ਆਧਾਰ ਉਠਾਉਣਾ - 2013 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ - ਆਯੋਜਨਕ: 2013 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਧਾਰਾ 21 ਆਰ 3 (ਸੀ) ਦੇ ਤਹਿਤ, ਐਸਐਲਪੀ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦਲੀਲਾਂ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ - ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਾਲ, ਸੁਣਵਾਈ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਾਧੂ ਆਧਾਰ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ - ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ 22 ਸੀਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਜਾਂ ਤਾਂ ਕ੍ਰਾਸੋਇਤਰਾਜ਼ ਦਾ ਮੈਮੋਰੰਡਮ ਦਾਇਰ ਕਰਕੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ, ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦਲੀਲ ਉਠਾਉਣ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਰੋਕਿਆ ਜਾਂਦਾ - ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਧਾਰਾ 136 ਅਤੇ ਆਰਟੀਕਲ 142 ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਪਣੇ ਪੂਰਨ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਉਠਾਏ ਗਏ ਨਵੇਂ ਆਧਾਰਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਸਵਾਲ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵਾਧੂ ਸਬੂਤ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਜੋ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜੜ੍ਹ ਤੱਕ ਜਾਂਦਾ ਹੈ - ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨਿਯਮ 2013 - 21 ਆਰ 3 (ਸੀ) - ਸਿਵਲ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜ਼ਾਬਤਾ, 1908 - ਆਰਡੀ ਐਕਸਐਲਆਈ ਆਰ 22.

ਅਪੀਲ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਅਦਾਲਤ

ਆਯੋਜਿਤ **1. ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹੇਠਲੇ ਜੱਜ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸਹੀ ਸੀ, ਪਰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ:**

(i) ਜੇਐਚਐਚ ਦੁਆਰਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਕਥਿਤ ਤਬਾਦਲਾ ਰੱਦ ਐਕਟ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪਹਿਲੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੂੰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸ਼ਹਿਰੀ ਜ਼ਮੀਨ (ਸੀਲਿੰਗ ਐਂਡ ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨ) ਐਕਟ, 1976-ਯੂਐਲਸੀਆਰਏ ਦੀ ਧਾਰਾ 5 (3) ਤਹਿਤ ਨਿਰਧਾਰਤ ਦੋਹਰੀ ਸ਼ਰਤਾਂ ਤਬਾਦਲੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ਕਿਉਂਕਿ ਧਾਰਾ 6 ਅਧੀਨ ਬਿਆਨ ਜਮ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਨੇ ਯੂਐਲਸੀਆਰਏ ਦੀ ਧਾਰਾ 10 (1) ਤਹਿਤ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸੀ (ਜੋ ਉਸ ਸਮੇਂ ਲਾਗੂ ਸੀ)। ਇਸ ਲਈ, ਭਾਵੇਂ ਜੇਐਚਐਚ ਕੋਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਸਿਰਲੇਖ ਸੀ, ਯੂਐਲਸੀਆਰਏ ਦੀ ਧਾਰਾ 5 (3) ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਹਿਲੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੂੰ ਤਬਾਦਲਾ ਰੱਦ ਅਤੇ ਰੱਦ ਸੀ.

(ii) ਜਦੋਂ ਜ਼ੈੱਡਐਚ ਨੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਤਬਾਦਲੇ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਮੰਗਣ ਲਈ ਘੋਸ਼ਣਾ ਪੱਤਰ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਧਾਰਾ 27 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਜਾਜ਼ਤ

ਯੂ.ਐਲ.ਸੀ.ਆਰ.ਏ. ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਕਤ ਜ਼ਮੀਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮੁਕੱਦਮਾ ਲੰਬਿਤ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਨੇ ਇਕ ਹੋਰ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕਰਕੇ ਆਪਣੀ 2000 ਵਰਗ ਮੀਟਰ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿਚੋਂ 1295 ਵਰਗ ਮੀਟਰ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਤਬਾਦਲੇ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਮੰਗੀ। 5 ਮਈ 1993 ਨੂੰ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਦਫਤਰ ਦੁਆਰਾ ਯੂਐਲਸੀਆਰਏ ਦੀ ਧਾਰਾ 27 ਤਹਿਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਇਜਾਜ਼ਤ ਉਸ ਦੀ 'ਰਿਟੇਨਲੇਬਲ' ਜਾਇਦਾਦ ਤੋਂ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਤਬਾਦਲੇ ਲਈ ਸੀ ਨਾ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਲਈ।

(iii) ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ- ਪਹਿਲੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੇ ਨਿਲਾਮੀ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਲਈ ਕਲਾਤਮਕ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਖਰੜਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਸੀਲਿੰਗ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਤੋਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਠੇਸ ਕਾਰਨ ਪੈਦਾ ਹੋਣ 'ਤੇ ਰੋਕ ਅਤੇ ਘੋਸ਼ਣਾ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ।

(iv) ਯੂ.ਐਲ.ਸੀ.ਆਰ.ਏ. ਸੀਲਿੰਗ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਤੇ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਾਹਰ ਰੱਖਦਾ ਹੈ।

(v) ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਆਦੇਸ਼ ਐਕਸਐਲਆਈ ਨਿਯਮ 22 ਸੀ.ਪੀ.ਸੀ ਅਧੀਨ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਜਾਂ ਤਾਂ ਕ੍ਰਾਸੋਇਤਰਾਜ਼ ਦਾ ਮੈਮੋਰੰਡਮ ਦਾਇਰ ਕਰਕੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਪਰ ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦਲੀਲ ਉਠਾਉਣ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਰੋਕਿਆ ਜਾਂਦਾ। ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 136 ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਪਣੇ ਪੂਰਨ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 142 ਤਹਿਤ ਸੰਪੂਰਨ ਨਿਆਂ ਕਰਨ ਦੀ ਆਪਣੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਉਠਾਏ ਗਏ ਨਵੇਂ ਆਧਾਰਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਸਵਾਲ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵਾਧੂ ਸਬੂਤ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਜੋ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜੜ੍ਹ ਤੱਕ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਲਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਹਿਲੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਮੁਕੱਦਮਾ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 39, 40] [1059-ਡੀ-ਐਚ; 1060-ਏ-ਡੀ]

2.1 ਯੂ.ਐਲ.ਸੀ.ਆਰ.ਏ. ਦੀ ਧਾਰਾ 5 (3) ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੀਲਿੰਗ ਸੀਮਾ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜ਼ਮੀਨ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ ਵਿਅਕਤੀ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਜ਼ਮੀਨ ਤਬਦੀਲ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਧਾਰਾ 6 ਅਧੀਨ ਬਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ ਅਤੇ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਧਾਰਾ 10 (1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਵਾਧੂ ਜ਼ਮੀਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ। ਪਹਿਲੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਜ਼ੈਡਐਚ ਦੁਆਰਾ ਕਥਿਤ ਤਬਾਦਲਾ ਧਾਰਾ 5 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (3) ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਮਨਾਹੀ ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ। ਯੂ.ਐਲ.ਸੀ.ਆਰ.ਏ. ਦੀ ਧਾਰਾ 8 (4) ਤਹਿਤ 16 ਮਾਰਚ 1988 ਦੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਧਾਰਾ 10 (1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਯੂ.ਐਲ.ਸੀ.ਆਰ.ਏ. 27 ਸਤੰਬਰ 1988 ਨੂੰ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜਦੋਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਤਾਂ ਧਾਰਾ 8 (4) ਤਹਿਤ ਕੋਈ ਹੋਰ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਧਾਰਾ 10 (1) ਤਹਿਤ ਕੋਈ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸੰਬੰਧਿਤ ਸਮੇਂ, ਭਾਵ 6 ਜਨਵਰੀ 1993 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਕੋਲ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਜਦੋਂ 22 ਜੂਨ 1993 ਨੂੰ ਵਿਕਰੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਯੂਐਲਸੀਆਰਏ ਦੀ ਧਾਰਾ 10 (1) ਤਹਿਤ ਕੋਈ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਧਾਰਾ 5 (3) ਦੇ ਤਹਿਤ ਜਾਇਜ਼ ਤਬਾਦਲੇ ਦੀ ਦੋਹਰੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਪੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਧਾਰਾ 5 (3) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਵੀ ਤਬਾਦਲਾ ਰੱਦ ਅਤੇ ਰੱਦ ਹੋਵੇਗਾ। ਪਹਿਲੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਤ ਮੁਕੱਦਮਾ ਜੇਐਚ ਦੁਆਰਾ ਤਬਾਦਲੇ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਸਿਰਲੇਖ ਦੇ ਉਸ ਦੇ ਕਥਿਤ ਦਾਅਵੇ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਸੀ ਅਤੇ ਇਕੱਲੇ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਸਫਲ ਹੋਣ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਸੀ। [ਪੈਰਾ 19] [1042-ਜੀ; 1043-ਏ-ਡੀ]

2.2 ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੱਥ ਹੈ ਕਿ 5 ਮਈ 1993 ਨੂੰ ਜੇਐਚ ਨੂੰ 1295.04 ਵਰਗ ਮੀਟਰ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਤਬਾਦਲੇ ਲਈ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਇਜਾਜ਼ਤ 29 ਮਾਰਚ 1993 ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਸੀ। ਇਹ ਇਜਾਜ਼ਤ ੨੦੦੦ ਵਰਗ ਮੀਟਰ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਜ਼ੈੱਡਐਚ ਦੁਆਰਾ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਸ ਤੱਥ ਦੀ ਖੋਜ 'ਤੇ ਕੋਈ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਸ ਖੋਜ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਲਈ ਕੋਈ ਠੋਸ ਆਧਾਰ ਲੱਭਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ 16 ਮਾਰਚ 1988 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਨੇ 6 ਜਨਵਰੀ 1993 ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਸੋਧੇ ਹੋਏ ਮਾਸਟਰ ਪਲਾਨ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਵਾਧੂ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਨਵੇਂ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਕੇਸ ਨੂੰ ਰਿਮਾਂਡ 'ਤੇ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਜਦੋਂ ਕੇਸ ਨੂੰ ਰਿਮਾਂਡ 'ਤੇ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਜ਼ੈੱਡਐਚ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਧਾਰਾ 5 (3) ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਵਿੱਚ ਸਪਸ਼ਟ ਬਾਰ ਹੈ। ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਤਬਾਦਲਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦਿਆਂ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਵੀ ਤਬਾਦਲਾ ਰੱਦ ਅਤੇ ਰੱਦ ਹੋਵੇਗਾ। [ਪੈਰਾ 20] [1043-ਡੀ-ਈ; 1044-ਏ-ਬੀ]

2.3 ਉਪਰੋਕਤ ਨਤੀਜਿਆਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਜੋ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਅਧਾਰ ਅਤੇ ਨੀਂਹ ਨੂੰ ਨਕਾਰਦੇ ਹਨ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਬਚਾਓ ਕਰਤਾ ਨੇ ਯੂਐਲਸੀਆਰਏ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ 'ਤੇ ਰੋਕ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ ਤੁਰੰਤ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ 'ਤੇ ਵੀ ਇਤਰਾਜ਼ ਜਤਾਇਆ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਪਹਿਲੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਦਲੀਲਾਂ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਇੱਕ ਕਲਾਤਮਕ ਖਰੜਾ ਤਿਆਰ ਕਰਕੇ ਇਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਸਾਰੇ ਪਹਿਲੂਆਂ ਨੂੰ ਮੁੱਦਾ ਬਣਾਇਆ।

ਯੂ.ਐਲ.ਸੀ.ਆਰ.ਏ. ਨੇ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਜਾਂ ਯੂ.ਐਲ.ਸੀ.ਆਰ.ਏ. ਅਧੀਨ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਦਖਲ ਦਿੱਤੇ ਬਿਨਾਂ। ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਇਹ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ 'ਤੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਘਾਟ ਦਾ ਆਧਾਰ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ 'ਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਬਚਾਓ ਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਉਠਾਏ ਗਏ ਇਤਰਾਜ਼ ਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋਏ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਨਿਲਾਮੀ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਵਿਰੁੱਧ ਰਾਹਤ ਦੇਣ ਅਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾਉਣ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪਹਿਲੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਵੱਲੋਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਬਾਰੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇਸ ਨਤੀਜੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕਰਾਸ-ਇਤਰਾਜ਼ ਦਾਇਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਯੂਐਲਸੀਆਰਏ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਸੀਪੀਸੀ ਦੇ ਆਰਡਰ ਐਕਸਐਲਆਈ ਨਿਯਮ 22 'ਤੇ ਰਿਲਾਇੰਸ ਨੂੰ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦੇਣ ਲਈ ਰੱਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਧਿਰ, ਜਿਸ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਕ੍ਰਾਸ-ਇਤਰਾਜ਼ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਨਤੀਜਿਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਦਲੀਲਾਂ ਉਠਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 21] [1044-ਸੀ-ਐਫ]

2.4 ਆਰਡਰ ਐਕਸਐਲਆਈ ਸੀਪੀਸੀ ਦੇ ਨਿਯਮ 22 (2) ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ "ਇੱਕ ਕ੍ਰਾਸ-ਇਤਰਾਜ਼ ਇੱਕ ਮੈਮੋਰੰਡਮ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਅਤੇ ਨਿਯਮ 1 ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ, ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਅਪੀਲ ਦੇ ਮੈਮੋਰੰਡਮ ਦੇ ਫਾਰਮ ਅਤੇ ਸਮੱਗਰੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ, ਇਸ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣਗੀਆਂ। ਆਰਡਰ ਐਕਸਐਲਆਈ ਨਿਯਮ 22 ਸੀਪੀਸੀ ਦੇ ਸੋਧੇ ਹੋਏ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ 1976 ਦੀ ਸੋਧ ਦੁਆਰਾ ਲਿਆਂਦੀਆਂ ਗਈਆਂ ਦੋ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਹਨ। ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ 'ਨਤੀਜਿਆਂ' ਵਿਰੁੱਧ ਇਤਰਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਲਈ ਕਰਾਸ-ਇਤਰਾਜ਼ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਨੂੰ ਕਾਫ਼ੀ ਵਧਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ; ਦੂਜਾ, ਅੰਤਰ-ਇਤਰਾਜ਼ ਉਠਾਉਣ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰੂਪਾਂ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਇਸ ਸੋਧ ਵਿੱਚ ਨਤੀਜਿਆਂ ਅਤੇ ਫਰਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕ੍ਰਾਸ-ਇਤਰਾਜ਼ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਸੋਧ ਇਸ ਵਾਕ ਨੂੰ ਵੱਖ ਕਰਦੀ ਹੈ "ਪਰ ਇਹ ਵੀ ਕਹਿ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੁੱਦੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹੇਠਾਂ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਫੈਸਲਾ ਉਸਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ" ਅਤੇ "ਫਰਮਾਨ 'ਤੇ ਕੋਈ ਅੰਤਰ-ਇਤਰਾਜ਼ ਵੀ ਲੈ ਸਕਦਾ ਹੈ"। ਇਸ ਲਈ, ਵਾਕ ਦੇ ਦੋ ਭਾਗਾਂ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ. ਕੇਵਲ ਉਦੋਂ ਹੀ ਜਦੋਂ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੁਆਰਾ ਫਰਮਾਨ ਦੇ ਕਿਸੇ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਕ੍ਰਾਸ-ਇਤਰਾਜ਼ ਦਾ ਮੈਮੋਰੰਡਮ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ. ਨਹੀਂ ਤਾਂ, ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਕਰਾਸ ਇਤਰਾਜ਼ ਦੇ ਅਪੀਲ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਉਲਟ ਨਤੀਜੇ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣਾ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 24, 25] [1047-ਏ-ਬੀ; 1048-ਸੀ-ਈ]

ਬਨਾਰਸੀ ਅਤੇ ਹੋਰ। ਬਨਾਮ ਰਾਮ ਫਲ (2003) 9 **ਐਸਸੀਸੀ** 606: [2003] 2 **ਐਸਸੀਆਰ** 22; *ਐਸ ਨਜ਼ੀਰ ਅਹਿਮਦ ਬਨਾਮ ਸਟੇਟ ਬੈਂਕ ਆਫ ਮੈਸੂਰ* (2007) 11 **ਐਸਸੀਸੀ** 75: [2007] 1 **ਐਸਸੀਆਰ** 843 - **ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।**

2.5 ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਆਰਡਰ XLI ਨਿਯਮ 22 CPC ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਿਧਾਂਤ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 136 ਅਧੀਨ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 142 ਤਹਿਤ ਨਿਆਂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀਆਂ ਵਿਆਪਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਹਨ। ਕਿਉਂਕਿ ਸੀਪੀਸੀ ਦੇ ਆਰਡਰ ਐਕਸਐਲਆਈ ਨਿਯਮ 22 ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ 'ਪੀੜਤ ਧਿਰ' ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਧਿਰ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਉਲਟ ਨਤੀਜੇ ਉਠਾਉਣ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਕੇ ਨਿਆਂ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਆਰਡਰ ਐਕਸਐਲਆਈ ਨਿਯਮ 22 ਸੀਪੀਸੀ ਤੋਂ ਰੰਗ ਲੈ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਤੀਜਿਆਂ 'ਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 27] [1051-ਏ-ਬੀ]

ਰਮਨਭਾਈ ਆਸ਼ਾਭਾਈ ਪਟੇਲ ਬਨਾਮ ਡਾਭੀ ਅਜੀਤ ਕੁਮਾਰ ਫੁਲਸਿੰਜੀ ਏਆਈਆਰ 1965 **ਐਸਸੀ** 669: [1965] 1 **ਐਸਸੀਆਰ** 712; *ਵਸ਼ਿਸ਼ਟ ਨਰਾਇਣ ਸ਼ਰਮਾ ਬਨਾਮ ਦੇਵ ਚੰਦਰ* [1955] 1 **ਐਸਸੀਆਰ** 509; *ਜਮਸ਼ੇਦ ਹੋਰਮੁਸਜੀ ਵਾਡੀਆ ਬਨਾਮ ਪੋਰਟ ਆਫ ਮੁੰਬਈ* (2004) 3 **ਐਸਸੀਸੀ** 214: [2004] 1 **ਐਸਸੀਆਰ** 483 - **ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।**

2.6 ਉਪਰੋਕਤ ਤੋਂ ਇਹ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਉਲਟ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਇੱਕ ਮੈਮੋਰੰਡਮ ਆਫ ਇਤਰਾਜ਼ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਤੁਰੰਤ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ 'ਤੇ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਜਤਾਇਆ ਸੀ ਕਿ ਰੋਕ ਅਤੇ ਘੋਸ਼ਣਾ ਰਾਹਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਫਰਮਾਨ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਪਰ ਇਸਨੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਨਤੀਜੇ ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਕ੍ਰਾਸ-ਇਤਰਾਜ਼ ਦੇ ਮੈਮੋਰੰਡਮ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਕੋਈ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਘਾਟ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਜਾਂ ਐਮਡੀਏ ਦੁਆਰਾ ਲਈ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਉਹ ਜਵਾਬੀ ਹਲਫਨਾਮਾ ਦਾਇਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜੋ ਉਸਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰਿਕਾਰਡ ਤੋਂ ਜੋ ਸਿੱਟਾ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦਾ ਆਧਾਰ ਸਿਰਫ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਨਾ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਉਸ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ, ਜੋ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਚੁਣੌਤੀ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। [ਪੈਰਾ 28] [1051-ਬੀ- ਐੱਫ]

2.7 ਧਾਰਾ 136 ਅਧੀਨ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਛੁੱਟੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਉਠਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਨਵੇਂ ਆਧਾਰਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਰੂਲਜ਼ 2013 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ 21 ਨਿਯਮ 3 (ਸੀ) ਦੇ ਤਹਿਤ, ਐਸਐਲਪੀ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦਲੀਲਾਂ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇ ਨਾਲ, ਸੁਣਵਾਈ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਾਧੂ ਆਧਾਰਾਂ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਸਿਰਫ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਉਠਾਉਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਣ ਲਈ ਹੈ। ਆਧਾਰ ਨੂੰ ਉੱਚਾ ਚੁੱਕਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਣ ਲਈ ਵਾਧੂ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਸ਼ੁੱਧ ਸਵਾਲ ਹੈ ਅਤੇ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਕੇਂਦਰ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 29, 34] [1051- ਐੱਫ-ਜੀ; 1054-ਬੀ-ਸੀ]

> *ਭਾਰਤ ਕਲਾ ਭੰਡਾਰ (ਪੀ) ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਮਿਊਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀ ਏਆਈਆਰ* **1966 ਐਸਸੀ 249: [1965] 3 ਐਸਸੀਆਰ 499;** *ਬਸੰਤ ਕੁਮਾਰ ਰਾਧਾਕਿਸ਼ਨ ਵੋਰਾ ਬਨਾਮ ਬੰਦਰਗਾਹ ਦੇ ਟਰੱਸਟੀ ਬੋਰਡ* **(1991) 1 ਐਸਸੀਸੀ 761: [1990] 3 ਐਸਸੀਆਰ 825;** *ਚੰਦਰਿਕਾ ਮਿਸੀਰ ਬਨਾਮ ਭਈਆ ਲਾਲ* **(1973) 2 ਐਸਸੀਸੀ 474: [1974] 1 ਐਸਸੀਆਰ 290;** *ਮੋਸਟ ਰੇਵ. ਪੀ.ਐਮ.ਏ. ਮੈਟਰੋਪੋਲੀਟਨ ਬਨਾਮ ਮੋਰਾਨ ਮਾਰ ਮਾਰਥੋਮਾ* **(1995) 4 ਪੂਰਕ ਐਸਸੀਸੀ 286: [1995] 1 ਪੂਰਕ ਐਸਸੀਆਰ 542;** *ਮਸਾਲਤੀ ਬਨਾਮ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਏਆਈਆਰ* **1965 ਐਸਸੀ 202: [1964] 8 ਐਸਸੀਆਰ 133 - ਭਰੋਸੇਯੋਗ।**

2.8 ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਤੋਂ ਸੰਕੇਤ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦਾ ਕੇਸ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਜ਼ੈੱਡਐਚ ਨੇ 22 ਜੂਨ 1993 ਨੂੰ ਪਹਿਲੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ 5 ਮਈ 1993 ਨੂੰ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਦੀ ਆਗਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਸੀ; ਯੂ.ਐਲ.ਸੀ.ਆਰ.ਏ. ਤਹਿਤ ਸੀਲਿੰਗ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਨੇ 16 ਮਾਰਚ 1988 ਨੂੰ 1295.04 ਵਰਗ ਮੀਟਰ ਵਾਧੂ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਪਰ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ 6 ਜਨਵਰੀ 1993 ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਰਿਮਾਂਡ 'ਤੇ ਭੇਜ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ; ਕਿ ਰੱਦ ਐਕਟ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਯੂ.ਐਲ.ਸੀ.ਆਰ.ਏ. ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਬੰਦ ਹੋ ਗਈ; ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਪਹਿਲਾ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਗਾਟਾ ਨੰਬਰ 200/1 ਦੀ 1295.04 ਵਰਗ ਮੀਟਰ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਮਾਲਕ ਰਿਹਾ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਐਮਡੀਏ ਗਾਟਾ ਨੰਬਰ 200/2 ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ 200 ਵਰਗ ਮੀਟਰ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਮਾਲਕ ਸੀ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਜਿਸ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਪਹਿਲੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੇ ਐਮਡੀਏ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਨਿਲਾਮੀ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀਤਾ ਅਤੇ ਰੋਕ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਘੋਸ਼ਣਾ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਉਹ ਯੂਐਲਸੀਆਰਏ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣਾ ਸੀ। [ਪੈਰਾ 35] [1054-ਸੀ-ਜੀ]

ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ, ਕਲਕੱਤਾ, ਸ਼ਹਿਰੀ ਜ਼ਮੀਨ (**ਸੀਲਿੰਗ ਅਤੇ ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨ**) **ਐਕਟ, 1976** *ਬਨਾਮ ਡੇਵਿਡ ਮੰਤੋਸ਼* **(2020) 12 ਐਸਸੀਸੀ 542: [2019] 4 ਐਸਸੀਆਰ 331;** *ਧੂਲਾਭਾਈ ਬਨਾਮ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਏਆਈਆਰ* **1969 ਐਸਸੀ 78 : [1968] 3 ਐਸਸੀਆਰ 662 - ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।**

2.9 ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਅਸਲ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼, ਐਮਡੀਏ ਦੁਆਰਾ ਨਿਲਾਮੀ ਨੋਟਿਸ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਦੀ ਆੜ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਬਹਾਨੇ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਲਈ 5 ਮਈ 1993 ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਥਿਤ ਇਜਾਜ਼ਤ, ਜ਼ੈੱਡਐਚ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਤਬਾਦਲੇ ਦੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਅਤੇ ਯੂਐਲਸੀਆਰਏ ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਲਈ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਥਿਤ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਪਹਿਲੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨਾ ਸੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ 31 ਜੁਲਾਈ 1992 ਦਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜਿਸ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਐਮਡੀਏ ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਸਲ ਭੌਤਿਕ ਕਬਜ਼ੇ ਦਾ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ ਬਲਕਿ ਸਿਰਫ ਕਾਗਜ਼ੀ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਸਮੱਗਰੀ ਸਾਹਮਣੇ ਨਹੀਂ ਆ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਨੇ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਤੋਂ ਅਸਲ ਅਤੇ ਸਰੀਰਕ ਕਬਜ਼ਾ ਲਿਆ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਇਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ, ਪਹਿਲੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ, ਜੇਐਚ ਤੋਂ ਖਰੀਦਦਾਰ ਵਜੋਂ, ਇੱਕ ਵੈਧ ਸਿਰਲੇਖ ਜਾਰੀ ਰਹੇਗਾ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਦਾਖਲ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇੰਜੀਨੀਅਰਡ ਡਰਾਫਟਿੰਗ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੁਆਰਾ, ਪਹਿਲੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੇ ਯੂਐਲਸੀਆਰਏ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਰਾਹਤ ਦੀ ਮੰਗ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ (ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਵਿਚਾਰਯੋਗਤਾ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾਉਣ ਲਈ) ਅਤੇ ਨਾ ਤਾਂ ਰਾਜ ਜਾਂ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜੋ ਚੁਣੌਤੀ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦਾ। [ਪੈਰਾ 36] [1057-ਡੀ-ਜੀ]

2.10 ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੋਵੇਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮੁੱਦੇ ਦਾ ਸਹੀ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੇ, ਜੋ ਇਸਦੇ ਸਾਰ ਵਿੱਚ, ਯੂਐਲਸੀਆਰਏ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ. ਪਹਿਲੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੇ ਪਲੇਟ ਨੂੰ ਕਲਾਤਮਕ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ ਜਿਸ ਨਾਲ ਅਜਿਹਾ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਮੁੱਦਾ ਸਿਰਫ ਐਮਡੀਏ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਨਿਲਾਮੀ ਨੋਟਿਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਇਸ ਕਿਸਮ ਦਾ ਖਰੜਾ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਵਿਰੁੱਧ ਚੇਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਜੋ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਅਸਲ ਕਾਰਨ ਤੋਂ ਧਿਆਨ ਭਟਕਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਪਹਿਲੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਤ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। [ਪੈਰਾ 37] [1057-ਜੀ-ਐੱਚ; 1058-ਏ-ਬੀ,ਜੀ]

ਟੀ. ਅਰੀਵੰਦਮ ਵੀ.ਐਸ.ਟੀ.ਵੀ. ਸੱਤਿਆਪਾਲ **(1977) 4 ਐਸਸੀਸੀ 467: [1978] 1 ਐਸਸੀਆਰ 742; ਮਦਨੂਰੀ ਸ਼੍ਰੀ ਰਾਮ ਚੰਦਰ**

ਮੂਰਤੀ ਬਨਾਮ ਸਈਦ ਜਾਲਾ **(2017) 13 ਐਸਸੀਸੀ 174: [2017] 5 ਐਸਸੀਆਰ 294;** *ਸੋਪਨ ਸੁਖਦੇਵ ਸਾਬਲੇ ਬਨਾਮ ਸਹਾਇਕ ਚੈਰਿਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ* **(2004) 3 ਐਸਸੀਸੀ 137: [2004] 1 ਐਸਸੀਆਰ 1004;** *ਰਘਵੇਂਦਰ ਸ਼ਰਨ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਰਾਮ ਪ੍ਰਸੰਨ ਸਿੰਘ (ਮ੍ਰਿਤਕ) ਦੁਆਰਾ ਐਲਆਰਐਸ ਏਆਈਆਰ* **2019 ਐਸਸੀ 1430: [2019] 4 ਐਸਸੀਆਰ 1069;** *ਕੇਨਰਾ ਬੈਂਕ ਬਨਾਮ ਪੀ. ਸੇਲਾਥਲ ਅਤੇ ਹੋਰ।* **(2020) 13 ਐਸਸੀਸੀ 143 - 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ.**

2.11 ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰ ਲਿਆ ਕਿ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਵੱਲੋਂ ਅਪੀਲ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣ ਅਤੇ ਯੂਐਲਸੀਆਰਏ ਦੀ ਧਾਰਾ 8 (4) ਤਹਿਤ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਯੂਐਲਸੀਆਰਏ ਦੀ ਧਾਰਾ 8 (4) ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਕਬਜ਼ਾ ਲੈਣ ਸਮੇਤ ਅੱਗੇ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਰੱਦ ਹੋ ਜਾਣਗੀਆਂ। ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਸਿਰਫ 'ਕਾਗਜ਼ੀ ਕਬਜ਼ਾ' ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਨਾ ਕਿ 'ਅਸਲ ਕਬਜ਼ਾ', ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਜ਼ੈੱਡਐਚ ਕੋਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਸਿਰਲੇਖ ਅਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਦੋਵੇਂ ਹੋਣਗੇ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਗੈਰ-ਸਪਸ਼ਟ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਜੇ ਤਬਾਦਲੇ ਦੇ ਸਮੇਂ ਜੇਐਚ ਕੋਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਮਾਲਕੀ ਹੱਕ ਅਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਵੀ ਪਹਿਲੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੂੰ ਕਥਿਤ ਤਬਾਦਲਾ ਰੱਦ ਅਤੇ ਰੱਦ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਇੱਕ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਲੱਤਾਂ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ - ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਕੋਲ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਜਾਇਜ਼ ਸਿਰਲੇਖ ਜਾਂ ਦਿਲਚਸਪੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਿਸ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਕਥਿਤ ਤਬਾਦਲਾ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ-ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਕੋਲ ਐਮਡੀਏ ਦੁਆਰਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਨਿਲਾਮੀ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਲਈ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਸੀ। [ਪੈਰਾ 38] [1058-ਜੀ; 1059-ਏ-ਡੀ]

ਰਿਤੇਸ਼ ਤਿਵਾੜੀ ਅਤੇ ਹੋਰ। ਬਨਾਮ ਯੂ.ਪੀ. ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ। **2011 (84) ਏ.ਐਲ.ਆਰ. 292 (ਐਸ.ਸੀ.) - ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ.**

ਕੇਸ ਲਾਅ ਰੈਫਰੈਂਸ

2011 (84) ਏ.ਐਲ.ਆਰ. 292 (ਐਸ.ਸੀ.)	ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ	ਪੈਰਾ 11 (ix)
[2003] 2 ਐਸ ਸੀ ਆਰ 22	ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ	ਪੈਰਾ 23
[2007] 1 ਐਸ ਸੀ ਆਰ 843	ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ	ਪੈਰਾ 24
[1965] 1 ਐਸ ਸੀ ਆਰ 712	ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ	ਪੈਰਾ 26
[1955] 1 ਐਸ ਸੀ ਆਰ 509	ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ	ਪੈਰਾ 26
[2004] 1 ਐਸ ਸੀ ਆਰ 483	ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ	ਪੈਰਾ 26

[1965] 3 ਐਸ ਸੀ ਆਰ 499	**'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ**	**ਪੈਰਾ 30**
[1990] 3 ਐਸ ਸੀ ਆਰ 825	**'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ**	**ਪੈਰਾ 30**
[1974] 1 ਐਸ ਸੀ ਆਰ 290	**'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ**	**ਪੈਰਾ 31**
[1995] 1 ਪੂਰਕ ਐਸ ਸੀ ਆਰ 542	**'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ**	**ਪੈਰਾ 32**
[1964] 8 ਐਸ ਸੀ ਆਰ 133	**'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ**	**ਪੈਰਾ 33**
[2019] 4 ਐਸ ਸੀ ਆਰ 331	**ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ**	**ਪੈਰਾ 35**
[1968] 3 ਐਸ ਸੀ ਆਰ 662	**ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ**	**ਪੈਰਾ 35**
[1978] 1 ਐਸ ਸੀ ਆਰ 742	**'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ**	**ਪੈਰਾ 37**
[2017] 5 ਐਸ ਸੀ ਆਰ 294	**'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ**	**ਪੈਰਾ 37**
[2004] 1 ਐਸ ਸੀ ਆਰ 1004	**'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ**	**ਪੈਰਾ 37**
[2019] 4 ਐਸ ਸੀ ਆਰ 1069	**'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ**	**ਪੈਰਾ 37**
(2020) 13 ਐਸਸੀਸੀ 143	**'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ**	**ਪੈਰਾ 37**

ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ: 2021 ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 4448.

2011 ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 411 ਵਿੱਚ ਇਲਾਹਾਬਾਦ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ 22.02.2018 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ।

ਵੈਂਕਿਤਾ ਸੁਬਰਾਮਨੀਅਮ ਟੀ.ਆਰ., ਅਰਵਿੰਦ ਮੋਹਨ, ਰਾਹਤ ਬਾਂਸਲ, ਲਿਖੀ ਚੰਦ ਬੋਂਸਲੇ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ ਐਡਵੋਕੇਟ

ਮਨੋਜ ਸਵਰੂਪ, ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ, ਜਵਾਦ ਤਾਰੀਖ, ਮ੍ਰਿਗਾਂਕ ਪ੍ਰਭਾਕਰ, ਰਾਕੇਸ਼ ਉੱਤਮਚੰਦਰ ਉਪਾਧਿਆਏ, ਐਡਵੋਕੇਟ

ਵੱਲੋਂ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ

ਡਾ. ਜਸਟਿਸ ਧਨੰਜੈ ਚੰਦਰਚੂੜ, ਜੇ.

1. ਇਹ ਅਪੀਲ ਇਲਾਹਾਬਾਦ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ 22 ਫਰਵਰੀ 2018 ਦੇ ਇੱਕ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜ਼ਾਬਤਾ 1908 ("ਸੀਪੀਸੀ") ਦੀ ਧਾਰਾ 96 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। 18 ਅਕਤੂਬਰ 2011 ਨੂੰ, ਮੁਰਾਦਾਬਾਦ ਦੇ ਵਧੀਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਤੇ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਨੇ ਪਹਿਲੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਤ ਮੁਕੱਦਮਾ [2] ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਪਹਿਲੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੀ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰ ਲਿਆ ਅਤੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਪਲਟਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੁਰਾਦਾਬਾਦ ਵਿਕਾਸ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਨਿਲਾਮੀ

---

1 2011 ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 411.

2 ਮੂਲ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨੰਬਰ 602 2008

("**ਐਮਡੀਏ**") ਵਿਵਾਦ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਰੱਦ ਅਤੇ ਰੱਦ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਇੱਕ ਨਿਲਾਮੀ ਖਰੀਦਦਾਰ ਹੈ ਜਿਸਨੇ ਐਮਡੀਏ ਤੋਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਖਰੀਦੀ ਸੀ। ਐਮ.ਡੀ.ਏ. ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੇ ਦੂਜੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਵਜੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਪਹਿਲੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਤੱਥ

2. ਪਹਿਲੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੇ ਮੁਰਾਦਾਬਾਦ ਦੇ ਸਿਵਲ ਜੱਜ (ਸੀਨੀਅਰ ਡਵੀਜ਼ਨ) ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮੁਰਾਦਾਬਾਦ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਪਿੰਡ ਸੋਨਕਪੁਰ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ 1295.04 ਵਰਗ ਮੀਟਰ ਦੇ ਬਰਾਬਰ 0.1300 ਹੈਕਟੇਅਰ ਗਾਟਾ ਨੰਬਰ 200/1 ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ "ਤਬਾਦਲਾਯੋਗ ਮਾਲਕ ਅਤੇ ਕਾਸ਼ਤਕਾਰ" ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਐਮ.ਡੀ.ਏ. ਨੂੰ ਪਹਿਲੇ ਬਚਾਓਕਰਤਾ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਦੋਂ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਦੂਜਾ ਬਚਾਓ ਕਰਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਪਲੇਟ ਵਿਚਲੇ ਬਿਆਨਾਂ ਨੂੰ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਜ਼ਾਹਿਦ ਹੁਸੈਨ ਨਾਮ ਦੇ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਮੁਰਾਦਾਬਾਦ ਵਿੱਚ 6960.84 ਵਰਗ ਮੀਟਰ ਦੀ ਖਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ, ਅਰਬਨ ਲੈਂਡ ਸੀਲਿੰਗ, ਮੁਰਾਦਾਬਾਦ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ 1295.04 ਵਰਗ ਮੀਟਰ ਦੀ ਗਾਟਾ ਨੰਬਰ 200 ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਸਮੇਤ ਉਸ ਦੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸੀਲਿੰਗ ਕੇਸ ਨੰਬਰ 437/5325 (ਸਿਰਲੇਖ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਜ਼ਾਹਿਦ ਹੁਸੈਨ) ਸਥਾਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। 16 ਮਾਰਚ 1988 ਦੇ ਇੱਕ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ, ਗਾਟਾ ਨੰਬਰ 200 ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਹੋਰ ਟੁਕੜਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਹਿਰੀ ਜ਼ਮੀਨ (ਸੀਲਿੰਗ ਐਂਡ ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨ) ਐਕਟ 1976 ("**ਯੂਐਲਸੀਆਰਏ**") ਦੇ ਤਹਿਤ "ਵਾਧੂ" ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ, ਗਾਟਾ ਨੰਬਰ 200 ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਐਮਡੀਏ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਜ਼ਾਹਿਦ ਹੁਸੈਨ ਨੇ ਮੁਰਾਦਾਬਾਦ ਦੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ 16 ਮਾਰਚ 1988 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿਰੁੱਧ ਮਾਲੀਆ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ। 6 ਜਨਵਰੀ 1993 ਦੇ ਇੱਕ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਨੇ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰ ਲਿਆ ਅਤੇ ਸੋਧੇ ਹੋਏ ਮਾਸਟਰ ਪਲਾਨ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ।

3. ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦਾ ਕੇਸ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਾਹਿਦ ਹੁਸੈਨ ਗਾਟਾ ਨੰਬਰ 200 ਵਿੱਚ 0.32 ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਮਾਲਕ ਅਤੇ ਕਬਜ਼ਾਧਾਰੀ ਸੀ। ਉਪਰੋਕਤ ਹੋਲਡਿੰਗ ਵਿੱਚੋਂ, 0.05 ਏਕੜ (0.0200 ਹੈਕਟੇਅਰ ਜਾਂ 200 ਵਰਗ ਮੀਟਰ ਦੇ ਬਰਾਬਰ) ਜ਼ਮੀਨ ਐਮਡੀਏ ਦੁਆਰਾ 30 ਜਨਵਰੀ 1986 ਨੂੰ ਭੂਮੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਐਕਟ, 1894 ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਤਹਿਤ ਐਕਵਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਗਾਟਾ ਨੰਬਰ 200 ਨੂੰ ਦੋ ਪਲਾਟਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ ਸੀ:

---

3 1988 ਦੀ ਮਾਲੀਆ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 23।

• ਗਾਟਾ ਨੰਬਰ 200/1 ਮਾਪ 0.1300 ਹੈਕਟੇਅਰ (1300 ਵਰਗ ਮੀਟਰ)

• ਗਾਟਾ ਨੰਬਰ 200/2 ਮਾਪ ਕੇ 0.2000 ਹੈਕਟੇਅਰ (200 ਵਰਗ ਮੀਟਰ)

ਜ਼ਾਹਿਦ ਹੁਸੈਨ ਗਾਟਾ ਨੰਬਰ 200/1 ਦਾ ਮਾਲਕ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਐਮਡੀਏ ਗਾਟਾ ਨੰਬਰ 200/2 ਦਾ ਮਾਲਕ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦਾ ਕੇਸ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸੀਲਿੰਗ ਕੇਸ ਨੂੰ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਭੇਜੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਲੰਬਿਤ ਹੋਣ ਦੌਰਾਨ, ਜ਼ਾਹਿਦ ਹੁਸੈਨ ਨੇ 5 ਮਈ 1993 ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਅਥਾਰਟੀ, ਅਰਬਨ ਲੈਂਡ ਸੀਲਿੰਗ, ਮੁਰਾਦਾਬਾਦ ਦੇ ਦਫਤਰ ਤੋਂ ਗਾਟਾ ਨੰਬਰ 200/1 ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਪਹਿਲੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੂੰ ਵੇਚਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ। ਪਹਿਲੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੇ 22 ਜੂਨ 1993 ਨੂੰ ਇੱਕ ਰਜਿਸਟਰਡ ਵਿਕਰੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੁਆਰਾ ਜ਼ਾਹਿਦ ਹੁਸੈਨ ਤੋਂ 1295.04 ਵਰਗ ਮੀਟਰ ਦਾ ਗਾਟਾ ਨੰਬਰ 200/1 ਖਰੀਦਿਆ ਸੀ। ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸੀਲਿੰਗ ਕੇਸ ਦੇ ਲੰਬਿਤ ਹੋਣ ਦੌਰਾਨ, ਯੂਐਲਸੀਆਰਏ ਨੂੰ 1999 ਦੇ ਐਕਟ 15 **("ਰੱਦ ਐਕਟ")** ਦੁਆਰਾ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ (ਸਿਟੀ ਲੈਂਡ ਸੀਮਾ), ਮੁਰਾਦਾਬਾਦ ਨੇ 15 ਜੂਨ 2001 ਨੂੰ ਇੱਕ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕੇਸ ਨੰ. ਰੱਦ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ 437/5325 ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਜਾਂ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੈਂਡਿੰਗ ਕਾਰਵਾਈ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

4. ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ, ਇਹ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ 1295.04 ਵਰਗ ਮੀਟਰ ਦੇ ਗਾਟਾ ਨੰਬਰ 200/1 'ਤੇ ਛੱਤ ਦਾ ਗ੍ਰਹਿਣ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ - ਪਹਿਲਾ ਉੱਤਰਦਾਤਾ 1295.04 ਵਰਗ ਮੀਟਰ ਦੇ ਪੂਰੇ ਖੇਤਰ ਦਾ ਮਾਲਕ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਐਮਡੀਏ 200 ਵਰਗ ਮੀਟਰ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਗਾਟਾ ਨੰਬਰ 200/2 'ਤੇ ਮਾਲਕੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਸੀ।

5. ਐਮਡੀਏ ਨੇ 31 ਅਗਸਤ 2008 ਨੂੰ ਗਾਟਾ ਨੰਬਰ 200 ਵਿੱਚ 600 ਵਰਗ ਮੀਟਰ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਨਿਲਾਮੀ ਅਤੇ ਵਿਕਰੀ ਲਈ ਇੱਕ ਨੋਟਿਸ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਕੀਤਾ। ਪਹਿਲੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੇ ਨਿਲਾਮੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ 2 ਸਤੰਬਰ 2008 ਅਤੇ 4 ਸਤੰਬਰ 2008 ਨੂੰ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਪਹਿਲੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੇ ਨਿਲਾਮੀ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਅਤੇ ਐਮਡੀਏ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ। 11 ਸਤੰਬਰ 2008 ਦੇ ਇੱਕ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਪਹਿਲੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੂੰ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਰਾਹਤ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਿੱਤੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਨਿਲਾਮੀ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਨੂੰ 12 ਸਤੰਬਰ 2008 ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਅਤੇ ਐਮਡੀਏ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵਿਚਕਾਰ 20 ਮਾਰਚ 2009 ਨੂੰ 65,75,000 ਰੁਪਏ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਇੱਕ ਵਿਕਰੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

6. ਪਹਿਲੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਨਿਲਾਮੀ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਐਮਡੀਏ ਕੋਲ ਨਿਲਾਮੀ ਕੀਤੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਸਿਰਫ 200 ਵਰਗ ਮੀਟਰ (ਭਾਵ, ਗਾਟਾ ਨੰਬਰ 200/2) ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਮਾਲਕੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ 400 ਵਰਗ ਮੀਟਰ ਦੀ ਬਾਕੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਰੱਦ ਹੋ ਗਈ ਸੀ।

ਜ਼ਾਹਿਦ ਹੁਸੈਨ ਨੇ 22 ਜੂਨ 1993 ਨੂੰ ਪਹਿਲੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਵਿਕਰੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦਿੱਤਾ। ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਮੰਗੀਆਂ ਗਈਆਂ ਰਾਹਤਾਂ ਇਹ ਸਨ:

(i) ਇਹ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕਿ ਐਮਡੀਏ ਦੁਆਰਾ 400 ਵਰਗ ਮੀਟਰ ਤੱਕ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਨਿਲਾਮੀ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੈ;

(ii) ਐਮਡੀਏ ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਅਲੱਗ ਕਰਨ ਅਤੇ ਪਹਿਲੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੂੰ ਬੇਦਖਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਇੱਕ ਸਥਾਈ ਹੁਕਮ। ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਵੇਰਵੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਸਨ, ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਨ:

"ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਾਲੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦਾ ਵੇਰਵਾ

ਪਿੰਡ ਸੋਨਕਪੁਰ, ਸ਼ਹਿਰ ਅਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੁਰਾਦਾਬਾਦ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਗਾਟਾ ਨੰਬਰ 200/1 ਦੀ 400 ਵਰਗ ਮੀਟਰ ਜ਼ਮੀਨ ਪੁਰਾਣੀ ਏਕੀਕ੍ਰਿਤ ਗਾਟਾ ਨੰਬਰ 200 ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ।

ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕਰਕੇ ਇਹ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ:

(i) ਇਹ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕਿ ਐਮਡੀਏ ਦੁਆਰਾ 660.32 ਵਰਗ ਮੀਟਰ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਨਿਲਾਮੀ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੀ;

(ii) ਇਹ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕਰਨਾ ਕਿ ਪਹਿਲਾ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਅਨੁਸੂਚੀ (ਬੀ) ਵਿੱਚ ਵੇਰਵੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਾਲਕ ਅਤੇ ਕਬਜ਼ਾਕਰਤਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਨੁਸੂਚੀ ਏ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ; ਅਤੇ

(iii) ਪਹਿਲੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੂੰ ਬੇਦਖਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਸਥਾਈ ਹੁਕਮ।

7. ਸ਼੍ਰੀ ਸਾਈ ਸਿੱਧੀ ਡਿਵੈਲਪਰਜ਼ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਤੀਜੇ ਬਚਾਓਕਰਤਾ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸੋਧੇ ਹੋਏ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਜ਼ਾਹਿਦ ਹੁਸੈਨ ਦੁਆਰਾ ਪਹਿਲੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਜ਼ਾਹਿਦ ਹੁਸੈਨ ਨੇ 5 ਮਈ 1993 ਨੂੰ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ, ਮੁਰਾਦਾਬਾਦ ਤੋਂ ਇਜਾਜ਼ਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਸੋਧੇ ਹੋਏ ਪਲੇਟ ਦੀ ਸ਼ਡਿਊਲ (ਏ) ਅਤੇ ਸ਼ਡਿਊਲ (ਬੀ) ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ:

"ਸੂਟ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੀ ਸ਼ਡਿਊਲ 'ਏ'

ਪਿੰਡ ਸੋਨਕਪੁਰ, ਸ਼ਹਿਰ ਅਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੁਰਾਦਾਬਾਦ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਪੁਰਾਣੇ ਏਕੀਕ੍ਰਿਤ ਗਾਟਾ ਨੰਬਰ 200 ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ 660.32 ਵਰਗ ਮੀਟਰ ਗਾਟਾ ਨੰਬਰ 200/1 ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਜੋ ਕਿ ਬੀਸੀਡੀਈ ਦੇ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਸਾਈਟ ਪਲਾਨ ਵਿੱਚ ਦਿਖਾਈ ਗਈ ਹੈ।

ਉਪਰੋਕਤ ਗਾਟਾ ਦੀਆਂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਨ –

ਪੂਰਬੀ: ਪੁਲਿਸ ਚੌਕੀ

ਪੱਛਮ: 12 ਮੀਟਰ ਚੌੜੀ ਸੜਕ.

ਉੱਤਰ: ਕਾਂਥ ਰੋਡ.

ਦੱਖਣ: ਵਪਾਰਕ ਪਲਾਟ ਨੰਬਰ 7 (ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ)।

ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸ਼ਡਿਊਲ 'ਬੀ' ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਉਤਰਦੀ ਹੈ

ਪਿੰਡ ਸੋਨਕਪੁਰ, ਸ਼ਹਿਰ ਅਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੁਰਾਦਾਬਾਦ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਸਾਬਕਾ ਏਕੀਕ੍ਰਿਤ ਗਾਟਾ ਨੰਬਰ 200 ਦਾ ਹਿੱਸਾ 1295.04 ਵਰਗ ਮੀਟਰ ਜ਼ਮੀਨ ਜੋ ਕਿ ਏਬੀਸੀਡੀਈਐਫ ਦੇ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਸਾਈਟ ਪਲਾਨ ਵਿੱਚ ਦਿਖਾਈ ਗਈ ਹੈ।

ਉਪਰੋਕਤ ਗਾਟਾ ਦੀਆਂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਨ -

ਪੂਰਬੀ: ਪੁਲਿਸ ਚੌਕੀ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹਾਜੀ ਕਯੂਮ ਦੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼

ਪੱਛਮ: 12 ਮੀਟਰ ਚੌੜੀ ਸੜਕ.

ਉੱਤਰ: ਕਾਂਥ ਰੋਡ.

ਦੱਖਣ: ਪ੍ਰਾਣ ਸਿੰਘ ਦਾ ਪਲਾਟ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ।

8. ਐਮਡੀਏ ਨੇ ਇੱਕ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ:

(i) ਗਾਟਾ ਨੰਬਰ 200/1 ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਵਾਧੂ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਪਣੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਲੈ ਲਿਆ ਸੀ ਅਤੇ 31 ਜੁਲਾਈ 1992 ਨੂੰ ਨਾਇਬ ਤਹਿਸੀਲਦਾਰ, ਸਦਰ, ਮੁਰਾਦਾਬਾਦ ਅਤੇ ਕੁਲੈਕਟਰ, ਮੁਰਾਦਾਬਾਦ ਦੁਆਰਾ ਐਮਡੀਏ ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਐਮਡੀਏ ਨੇ ਗਾਟਾ ਨੰਬਰ 200/1 ਵਿੱਚ ਸੂਟ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਨਿਲਾਮੀ ਰਾਹੀਂ ਵੇਚਿਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਸੀ;

(ii) 660.32 ਵਰਗ ਮੀਟਰ ਦੀ ਰਜਿਸਟਰਡ ਵਿਕਰੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ 20 ਮਾਰਚ, 2009 ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ;

(iii) ਜ਼ਾਹਿਦ ਹੁਸੈਨ ਵਿਰੁੱਧ ਸੀਲਿੰਗ ਕਾਰਵਾਈ ਪੂਰੀ ਹੋ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਉਹ ਰੱਦ ਐਕਟ ਤਹਿਤ ਲਾਭ ਲੈਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ;

(iv) ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ, ਅਰਬਨ ਸੀਲਿੰਗ, ਮੁਰਾਦਾਬਾਦ ਵੱਲੋਂ ਜ਼ਾਹਿਦ ਹੁਸੈਨ ਨੂੰ ਗਾਟਾ ਨੰਬਰ 200/1 ਦੀਆਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਾਲੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੇ ਤਬਾਦਲੇ ਲਈ ਕੋਈ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ;

(v) 31 ਜੁਲਾਈ 1992 ਨੂੰ ਐਮਡੀਏ ਦੁਆਰਾ ਕਬਜ਼ਾ ਲੈਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜ਼ਾਹਿਦ ਹੁਸੈਨ ਅਤੇ ਪਹਿਲੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਵਿਚਕਾਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਵਿਕਰੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੈ; ਅਤੇ

(vi) ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਅਤੇ ਸੀਲਿੰਗ ਅਥਾਰਟੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਧਿਰਾਂ ਸਨ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

9. ਅਪੀਲਕਰਤਾ (ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਬਚਾਓ ਕਰਤਾ ਨੰਬਰ 2) ਨੇ ਇੱਕ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ:

(i) ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸਾਰੀ ਜ਼ਮੀਨ ਯੂ.ਐਲ.ਸੀ.ਆਰ.ਏ. ਦੀ ਧਾਰਾ 10 (3) ਅਧੀਨ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਸੀ;

(ii) ਜ਼ਾਹਿਦ ਹੁਸੈਨ ਦੁਆਰਾ 22 ਜੂਨ 1993 ਨੂੰ ਪਹਿਲੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਵਿਕਰੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਕੋਈ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ ਜਦੋਂ ਜ਼ਮੀਨ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ, ਸ਼ਹਿਰੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਸੀਲਿੰਗ ਦੁਆਰਾ ਫੈਸਲੇ ਅਧੀਨ ਸੀ;

(iii) ਇਹ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ 31 ਜੁਲਾਈ 1992 ਨੂੰ ਐਮਡੀਏ ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ 22 ਜੂਨ 1993 ਨੂੰ ਪਹਿਲੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ-ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੂੰ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਕਰੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਖਰੀਦਦਾਰ ਨੂੰ ਕੋਈ ਮਾਲਕੀ ਨਹੀਂ ਦੇਵੇਗਾ;

(iv) ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿਰੁੱਧ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਪੀਲ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਐਮਡੀਏ ਨੂੰ ਦਖਲ ਦਿੱਤੇ ਬਿਨਾਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ;

(v) ਕਿਉਂਕਿ ਰੱਦ ਐਕਟ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ (ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ, ਸ਼ਹਿਰੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਸੀਲਿੰਗ ਦੇ 31 ਜੁਲਾਈ 1992 ਦੇ ਸੰਚਾਰ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ) ਐਮਡੀਏ ਕੋਲ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਨਤੀਜਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ; ਅਤੇ

(vi) ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ - ਪਹਿਲੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੂੰ ਐਮਡੀਏ ਦੁਆਰਾ 660.32 ਵਰਗ ਮੀਟਰ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਨਿਲਾਮੀ ਨਾਲ ਕੋਈ ਲੈਣਾ ਦੇਣਾ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਜਿਸ ਲਈ ਨਿਲਾਮੀ ਵਿੱਚ 65.75 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

10. ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਮੁੱਦੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ:

"1. ਕੀ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਮਾਲਕ ਅਤੇ ਕਬਜ਼ਾਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੈ?

2. ਕੀ 12.9.2008 ਨੂੰ ਬਚਾਓ ਕਰਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਬਚਾਓ ਕਰਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਦੁਆਰਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਨਿਲਾਮੀ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ 660.32 ਵਰਗ ਮੀਟਰ ਦੀ ਵਿਵਾਦਿਤ ਸ਼ਡਿਊਲ ਦੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਤੇ ਰੱਦ ਹੈ?

3. ਕੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਘੱਟ ਮੁੱਲ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ?

4. ਕੀ ਘਾਟੇ ਵਾਲੀ ਅਦਾਲਤੀ ਫੀਸ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ?

5. ਕੀ ਮੁਕੱਦਮੇਦਾਰੀ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਲੋੜੀਂਦੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਦਾ ਮਾੜਾ ਰੂਪ ਹੈ?

6. ਕੀ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਕੋਲ ਇਸ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਹੈ?

7. ਕੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਹੈ?

8. ਰਾਹਤ।

11. 18 ਅਕਤੂਬਰ 2011 ਦੇ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸ ਕੋਲ ਘੋਸ਼ਣਾਤਮਕ ਅਤੇ ਅੰਤਰਿਮ ਰਾਹਤ ਦੇਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਵਿਚਾਰਯੋਗ ਹੈ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋਏ ਮੁਕੱਦਮਾ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਐਮਡੀਏ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਮਾਲਕ ਸੀ ਅਤੇ 12 ਸਤੰਬਰ 2008 ਨੂੰ ਹੋਈ ਨਿਲਾਮੀ ਜਾਇਜ਼ ਸੀ। ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਜੱਜ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਖੋਜਾਂ ਕੀਤੀਆਂ:

(i) ਜ਼ਾਹਿਦ ਹੁਸੈਨ ਪਿੰਡ ਸੋਨਕਪੁਰ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੁਰਾਦਾਬਾਦ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ 1295.04 ਵਰਗ ਮੀਟਰ ਦੇ ਗਾਟਾ ਨੰਬਰ 200 ਦਾ ਸਾਬਕਾ ਮਾਲਕ ਸੀ;

(ii) ਯੂ.ਐਲ.ਸੀ.ਆਰ.ਏ. ਅਧੀਨ ਸੀਲਿੰਗ ਕੇਸ ਨੰਬਰ 437/5325 ਵਿੱਚ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ 16 ਮਾਰਚ 1988 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ, 6960.84 ਵਰਗ ਮੀਟਰ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁੱਲ 2,000 ਵਰਗ ਮੀਟਰ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਯੋਗ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਦਕਿ ਬਾਕੀ 4960.84 ਵਰਗ ਮੀਟਰ ਵਾਧੂ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ;

(iii) ਗਾਟਾ ਨੰਬਰ 200 ਵਿੱਚ 1295.04 ਵਰਗ ਮੀਟਰ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ 'ਵਾਧੂ ਖਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ' ਪਾਈ ਗਈ;

(iv) ਪਿੰਡ ਸੋਨਕਪੁਰ ਵਿੱਚ ਗਾਟਾ ਨੰਬਰ 200 ਵਿੱਚੋਂ 1295.04 ਵਰਗ ਮੀਟਰ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਨਾਇਬ ਤਹਿਸੀਲਦਾਰ ਅਰਬਨ ਲੈਂਡ ਸੀਲਿੰਗ, ਮੁਰਾਦਾਬਾਦ ਵੱਲੋਂ 31 ਜੁਲਾਈ 1992 ਨੂੰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਕੁਲੈਕਟਰ ਵੱਲੋਂ ਐਮਡੀਏ ਦੇ ਨਾਇਬ ਤਹਿਸੀਲਦਾਰ ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਦੋਂ 16 ਮਾਰਚ 1988 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿਰੁੱਧ ਮੁਰਾਦਾਬਾਦ ਦੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਤਾਂ ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਐਮਡੀਏ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਸੋਧੇ ਹੋਏ ਮਾਸਟਰ ਪਲਾਨ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਲਈ ਕੇਸ ਨੂੰ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ 31 ਜੁਲਾਈ 1992 ਨੂੰ 1295.04 ਵਰਗ ਮੀਟਰ ਗਾਟਾ ਨੰਬਰ 200 ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਐਮਡੀਏ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਅਨੁਸਾਰ ਉਹ ਗਾਟਾ ਨੰਬਰ 200 ਵਿਚ ਉਪਰੋਕਤ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਮਾਲਕ ਸੀ।

(v) ਜ਼ਾਹਿਦ ਹੁਸੈਨ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੇ ਜ਼ਮੀਨ ਪਹਿਲੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੂੰ ਵੇਚ ਦਿੱਤੀ ਸੀ - ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ 22 ਜੂਨ 1993 ਦੀ ਅਸਲ ਵਿਕਰੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਵਿਕਰੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੀ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਾਪੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ;

(vi) ਐਮਡੀਏ, ਜਿਸ ਨੂੰ 31 ਜੁਲਾਈ 1992 ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਸੌਂਪੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਮਾਲੀਆ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਧਿਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਨੇ 15 ਜੂਨ 2001 ਦੇ ਆਪਣੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ, ਸੀਲਿੰਗ ਕੇਸ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਦਿਆਂ, ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਜ਼ਾਹਿਦ ਹੁਸੈਨ ਨੂੰ 'ਕਬਜ਼ਾ' ਬਹਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ;

(vii) ਕਬਜ਼ਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ 31 ਜੁਲਾਈ 1992 ਨੂੰ ਐਮਡੀਏ ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਐਕੁਆਇਰ ਰੱਦ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿਉਂਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਯੂਐਲਸੀਆਰਏ ਦੀ ਧਾਰਾ 10 (3) ਅਧੀਨ ਸੀ, ਅਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਅਧਿਕਾਰਤ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ (ਰੱਦ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3 (1) (ਏ);

(viii) ਪਹਿਲੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਜ਼ਾਹਿਦ ਹੁਸੈਨ ਨੇ 5 ਮਈ 1993 ਨੂੰ ਗਾਟਾ ਨੰਬਰ 200/1 ਦੀ 1295.04 ਵਰਗ ਮੀਟਰ ਜ਼ਮੀਨ ਵੇਚਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਹ ਸਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਮਨਘੜਤ ਜਾਪਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਜ਼ਾਹਿਦ ਹੁਸੈਨ ਹੁਣ ਗਾਟਾ ਨੰਬਰ 200/1 ਦੇ 1295.04 ਵਰਗ ਮੀਟਰ ਦਾ ਮਾਲਕ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, 5 ਮਈ 1993 ਨੂੰ ਜ਼ਾਹਿਦ ਹੁਸੈਨ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਵੇਚਣ ਦੀ ਜੋ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਉਹ ਉਸ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਵਾਧੂ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਬਲਕਿ ਸਿਰਫ 2000 ਵਰਗ ਮੀਟਰ ਦੀ ਉਸਦੀ ਆਪਣੀ ਰੱਖਣਯੋਗ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਗਾਟਾ ਨੰਬਰ 200/1 ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਸੀ; ਅਤੇ

(ix) ਕਿਉਂਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਾਲੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਯੂਐਲਸੀਆਰਏ ਦੀ ਧਾਰਾ 8 (4) ਤਹਿਤ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਇੱਕ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਜ਼ਾਹਿਦ ਹੁਸੈਨ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ (ਰਿਤੇਸ਼ ਤਿਵਾੜੀ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਬਨਾਮ ਯੂ.ਪੀ. ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ.4).

---

4 2011 (84) ਏ.ਐਲ.ਆਰ. 292 (ਐਸ.ਸੀ.)

12. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ 22 ਫਰਵਰੀ 2018 ਦੇ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਨਾਲ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਫਰਮਾਨ ਨੂੰ ਪਲਟ ਦਿੱਤਾ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਕਿ:

(i) ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ 16 ਮਾਰਚ 1988 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ, ਮੁਰਾਦਾਬਾਦ ਨੇ 6 ਜਨਵਰੀ 1993 ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਸੋਧੇ ਹੋਏ ਮਾਸਟਰ ਪਲਾਨ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਨਵੇਂ ਸਿਰੇ ਤੋਂ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਗਏ;

(ii) ਇਸ ਦੌਰਾਨ, 27 ਸਤੰਬਰ 1988 ਨੂੰ ਯੂ.ਐਲ.ਸੀ.ਐਲ.ਆਰ.ਏ. ਦੀ ਧਾਰਾ 10 (1) ਤਹਿਤ ਗਾਟਾ ਨੰਬਰ 200 ਸਮੇਤ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਵਾਧੂ ਜ਼ਮੀਨ 1295.04 ਵਰਗ ਮੀਟਰ;

(iii) ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਸਮੱਗਰੀ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਆਈ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ;

(iv) ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਯੂਐਲਸੀਆਰਏ ਅਧੀਨ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਤੋਂ ਕਬਜ਼ਾ ਕਦੋਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ;

(v) 31 ਜੁਲਾਈ 1992 ਨੂੰ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ, ਅਰਬਨ ਲੈਂਡ ਸੀਲਿੰਗ, ਮੁਰਾਦਾਬਾਦ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਪੱਤਰ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਨਾਇਬ ਤਹਿਸੀਲਦਾਰ, ਅਰਬਨ ਲੈਂਡ ਸੀਲਿੰਗ, ਐਮਡੀਏ ਦੁਆਰਾ ਕਬਜ਼ਾ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਸਿਰਫ "ਕਾਗਜ਼ੀ ਕਬਜ਼ਾ" ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਯੂਐਲਸੀਆਰਏ 6 ਦੀ ਧਾਰਾ 10 (5)5 ਜਾਂ 10 (6) ਤਹਿਤ "ਅਸਲ ਭੌਤਿਕ ਕਬਜ਼ਾ"। "ਅਸਲ ਕਬਜ਼ਾ" ਲੈਣ ਲਈ, ਪੰਚਨਾਮਾ ਬਣਾ ਕੇ ਕਬਜ਼ਾ ਲਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ;

---

[5] "10(5). ਜਿੱਥੇ ਕੋਈ ਖਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਅਧੀਨ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸੌਂਪੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ, ਲਿਖਤੀ ਨੋਟਿਸ ਰਾਹੀਂ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ, ਜਿਸ ਕੋਲ ਇਸ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਹੋਣ ਦੇ ਤੀਹ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਅਧਿਕਾਰਤ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸਮਰਪਣ ਕਰਨ ਜਾਂ ਕਬਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ।

[6] "10(6). ਜੇ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (5) ਅਧੀਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਅਸਫਲ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਖਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਲੈ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਸਬੰਧਤ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਅਧਿਕਾਰਤ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਮਕਸਦ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀ ਤਾਕਤ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ।

(vi) ਕਿਉਂਕਿ 6 ਮਾਰਚ 1988 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ 6 ਜਨਵਰੀ 1993 ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕੇਸ ਨੂੰ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਕੋਲ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਵਾਧੂ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਆਦੇਸ਼ ਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਰਹੇਗਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਸਿਰਲੇਖ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸੌਂਪਣ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਲੈਣ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਰੱਦ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਜ਼ਾਹਿਦ ਹੁਸੈਨ ਦੀ ਹੀ ਰਹੇਗੀ।

(vii) 27 ਸਤੰਬਰ 1988 ਨੂੰ ਧਾਰਾ 10 (1) ਅਧੀਨ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਯੂਐਲਸੀਆਰਏ ਦੀ ਧਾਰਾ 10 (3) ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਹੋਰ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਭੌਤਿਕ ਕਬਜ਼ੇ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸੌਂਪਣ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਹੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਫਿਰ ਵੀ, ਰੱਦ ਐਕਟ ਸਿਰਫ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਬਚਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਧਾਰਾ 10 (5) (ਸ਼ਾਂਤੀਪੂਰਨ ਜਾਂ ਸਵੈਇੱਛਤ) ਜਾਂ ਧਾਰਾ 10 (6) (ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਕਬਜ਼ਾ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਸਲ ਕਬਜ਼ਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਸਮਝੇ ਗਏ ਕਬਜ਼ੇ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ;

(viii) ਐਮਡੀਏ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ, 31 ਜੁਲਾਈ 1992 ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਦੇ ਪੱਤਰ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਅਸਲ ਕਬਜ਼ੇ ਲਏ ਜਾਣ ਦਾ ਕੋਈ ਹਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਕਾਗਜ਼ੀ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਸੀ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਇਹ ਪੱਤਰ ਐਮਡੀਏ ਨੂੰ ਕਬਜ਼ਾ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਦਾ ਮੈਮੋ ਨਹੀਂ ਹੈ;

(ix) ਕਬਜ਼ੇ ਦੇ ਭੌਤਿਕ ਕਬਜ਼ੇ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਅਤੇ ਰੱਦ ਐਕਟ ਲਾਗੂ ਹੋਣ 'ਤੇ ਐਮਡੀਏ ਨੂੰ ਕਬਜ਼ਾ ਸੌਂਪਣ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ, ਗਾਟਾ ਨੰਬਰ 200 ਵਿੱਚ 1295.04 ਵਰਗ ਮੀਟਰ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਜ਼ਾਹਿਦ ਹੁਸੈਨ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਰਹੀ; ਅਤੇ

(x) ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਧਾਰਾ 10 (5) ਅਧੀਨ ਕਬਜ਼ੇ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਨੂੰ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ 15 ਜੂਨ 2001 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਾਉਣਾ

13. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਸ਼੍ਰੀ ਵੈਂਕਿਤਾ ਸੁਬਰਾਮਨੀਅਮ ਟੀ.ਆਰ. ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਗਲਤ ਹੈ:

(i) ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਨਿਰਪੱਖ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਨ ਨਾਲ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਮਕਸਦ ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਸੀ

ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਜਾਂ ਯੂ.ਐਲ.ਸੀ.ਆਰ.ਏ. ਅਧੀਨ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਦਖਲ ਦਿੱਤੇ ਬਿਨਾਂ ਯੂ.ਐਲ.ਸੀ.ਆਰ.ਏ. ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਵੈਧਤਾ;

(ii) 1993 ਵਿੱਚ ਜ਼ਾਹਿਦ ਹੁਸੈਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੁਆਰਾ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੀ ਖਰੀਦ ਯੂਐਲਸੀਆਰਏ ਦੀ ਧਾਰਾ 5 (3) ਅਤੇ ਧਾਰਾ 27 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ;

(iii) ਪਹਿਲੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਵਿਕਰੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਰੱਦ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਜਿਸ ਅਧਾਰ ਅਤੇ ਬੁਨਿਆਦ 'ਤੇ ਪਹਿਲੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਉਹ ਰੱਦ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ;

(iv) ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਕਬਜ਼ਾ ਲੈ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ 31 ਜੁਲਾਈ 1992 ਨੂੰ ਐਮਡੀਏ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ; ਅਤੇ

(v) ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਮੂਲ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸੋਧ ਰਾਹੀਂ ਵਿਸਥਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਜੋ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਵੱਡੇ ਖੇਤਰ ਬਾਰੇ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ।

14. ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਪਹਿਲੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਸ਼੍ਰੀ ਮਨੋਜ ਸਵਰੂਪ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ:

(i) ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ 1986 ਵਿੱਚ, ਗਾਟਾ ਨੰਬਰ 200 ਵਿੱਚ 200 ਵਰਗ ਮੀਟਰ ਦੇ ਖੇਤਰ ਦੇ ਭੂਮੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਐਕਟ 1894 ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਬਾਕੀ ਹਿੱਸਾ ਗਾਟਾ ਨੰਬਰ 200/1 ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜੋ 1295.04 ਸੀ ਅਤੇ ਗਾਟਾ ਨੰਬਰ 200/2 200 ਵਰਗ ਮੀਟਰ ਸੀ;

(ii) ਹਾਲਾਂਕਿ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ 1988 ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਦੇ 6 ਜਨਵਰੀ 1993 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ, ਕੇਸ ਨੂੰ ਸੋਧੇ ਹੋਏ ਮਾਸਟਰ ਪਲਾਨ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਰੱਦ ਐਕਟ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ;

(iii) ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਫਰੇਮ ਸਹੀ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਕਾਰਨ ਉਸ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਕਾਰਨ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਸੀ ਜੋ ਐਮਡੀਏ ਦੁਆਰਾ 31 ਅਗਸਤ 2008 ਨੂੰ 660 ਵਰਗ ਮੀਟਰ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਨਿਲਾਮੀ ਲਈ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਗਾਟਾ ਨੰਬਰ 200/1 ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਛੱਤ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨਾਲ ਕੋਈ ਲੈਣਾ ਦੇਣਾ ਨਹੀਂ ਸੀ;

(iv) ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਕੇਸ ਦੀ ਨੀਂਹ 31 ਜੁਲਾਈ 1992 ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਪੱਤਰ ਹੈ ਜੋ ਅੰਤਰ-ਵਿਭਾਗੀ ਸੰਚਾਰ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਸੁਤੰਤਰ ਗਵਾਹਾਂ ਨਾਲ ਪੰਚਨਾਮਾ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਇਹ ਮੰਨਣਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਅਸਲ ਸਰੀਰਕ ਕਬਜ਼ਾ ਕਬਜ਼ਾ ਲੈ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ;

(v) ਭਾਵੇਂ 31 ਜੁਲਾਈ 1992 ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਾਲੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਫਿਰ ਵੀ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ 1993 ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਰਿਮਾਂਡ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਜਾਇਦਾਦ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ; ਅਤੇ

(vi) 27 ਸਤੰਬਰ 1988 ਨੂੰ ਧਾਰਾ 10 (1) ਅਧੀਨ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਰੱਦ ਐਕਟ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਬਜ਼ਾ ਲੈਣ ਲਈ ਕੋਈ ਹੋਰ ਕਦਮ ਚੁੱਕੇ ਜਾਣ ਦਾ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ

15. ਵਿਰੋਧੀ ਦਲੀਲਾਂ 'ਤੇ ਹੁਣ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

16. ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਇਹ ਨੋਟ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲਾ ਉੱਤਰਦਾਤਾ 22 ਜੂਨ 1993 ਦੀ ਇੱਕ ਰਜਿਸਟਰਡ ਵਿਕਰੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਸਿਰਲੇਖ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਜ਼ਾਹਿਦ ਹੁਸੈਨ ਨੇ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗਾਟਾ ਨੰਬਰ 200/1 ਵਿੱਚ 1295.04 ਵਰਗ ਮੀਟਰ ਦੇ ਖੇਤਰ ਨੂੰ 5 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਦੱਸਿਆ ਸੀ। ਵਿਕਰੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ 29 ਮਾਰਚ 1993 ਨੂੰ ਯੂਐਲਸੀਆਰਏ ਦੀ ਧਾਰਾ 27 ਦੇ ਤਹਿਤ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਲਈ ਮੰਗੀ ਗਈ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ 5 ਮਈ 1993 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ।

17. ਜ਼ਾਹਿਦ ਹੁਸੈਨ ਵੱਲੋਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਅਥਾਰਟੀ, ਅਰਬਨ ਲੈਂਡ ਸੀਲਿੰਗ, ਮੁਰਾਦਾਬਾਦ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਘੋਸ਼ਣਾ ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਕੁੱਲ ਹੱਦ 1295.04 ਵਰਗ ਮੀਟਰ ਦੱਸੀ ਗਈ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੇ ਸਰਵੇਖਣ ਨੰਬਰ (ਜਾਂ ਗਾਟਾ ਨੰਬਰ) ਦਾ ਕੋਈ ਹਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇਜਾਜ਼ਤ ਮੰਗੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, 5 ਮਈ 1993 ਦੇ ਆਦੇਸ਼, ਜੋ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਹਿਲੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਵੇਚਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਵਿੱਚ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸੋਨਕਪੁਰ ਵਿਖੇ ਸਥਿਤ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ 1295.04 ਵਰਗ ਮੀਟਰ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਗਾਟਾ ਨੰਬਰ 200 ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਤਬਾਦਲੇ ਲਈ 29 ਮਾਰਚ 1993 ਨੂੰ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਸ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਤਬਾਦਲੇ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮੁਕੱਦਮਾ ਲੰਬਿਤ ਸੀ। ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਾਹਿਦ ਹੁਸੈਨ ਨੇ 30 ਮਾਰਚ 1993 ਨੂੰ ਇੱਕ ਹੋਰ ਅਰਜ਼ੀ ਸੌਂਪੀ ਸੀ। ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਹ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ "1295.04 ਵਰਗ ਮੀਟਰ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੁਣ ਉਸਦੀ (ਜ਼ਾਹਿਦ ਹੁਸੈਨ ਦੀ) 2000 ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਤੋਂ ਮੰਗੀ ਗਈ ਹੈ

ਵਰਗ ਮੀਟਰ". ਇਸ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਨੇ 5 ਮਈ 1993 ਦੇ ਆਪਣੇ ਆਦੇਸ਼ ਰਾਹੀਂ 2000 ਵਰਗ ਮੀਟਰ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚੋਂ 1295.05 ਵਰਗ ਮੀਟਰ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਤਬਾਦਲੇ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇ ਦਿੱਤੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ 5 ਮਈ 1993 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਇਹ ਸੰਕੇਤ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਨੇ ਗਾਟਾ ਨੰਬਰ 200/1 ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੇ ਤਬਾਦਲੇ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਮੁਕੱਦਮਾ ਲੰਬਿਤ ਸੀ ਅਤੇ ਜ਼ਾਹਿਦ ਹੁਸੈਨ ਦੀ ਮਾਲਕੀ ਵਾਲੀ 2000 ਵਰਗ ਮੀਟਰ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚੋਂ ਸਿਰਫ 1295.05 ਵਰਗ ਮੀਟਰ ਜ਼ਮੀਨ ਲਈ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜੋ ਸੀਲਿੰਗ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਨਹੀਂ ਸੀ।

18. ਯੂਐਲਸੀਆਰਏ ਦੀ ਧਾਰਾ 5 (3) ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਹੈ:

"ਕਿਸੇ ਵੀ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਐਕਟ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਜੋ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 252 ਦੀ ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਇਸ ਐਕਟ ਨੂੰ ਅਪਣਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਪਹਿਲਾਂ ਸੀਲਿੰਗ ਸੀਮਾ ਤੋਂ ਵੱਧ ਖਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਰੱਖਦਾ ਹੈ, ਅਜਿਹੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜ਼ਮੀਨ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਵਿਕਰੀ ਰਾਹੀਂ ਤਬਦੀਲ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ, ਗਿਰਵੀ, ਤੋਹਫ਼ਾ, ਲੀਜ਼ ਜਾਂ ਹੋਰ ਕੋਈ ਹੋਰ ਚੀਜ਼ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਧਾਰਾ 6 ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਬਿਆਨ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਰੱਖੀ ਗਈ ਵਾਧੂ ਖਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਬਾਰੇ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਧਾਰਾ 10 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ; ਅਤੇ ਇਸ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦਿਆਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਜਿਹੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਬਾਦਲੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਧਾਰਾ 27 (1) ਅੱਗੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ:

(1) ਇਸ ਸਮੇਂ ਲਾਗੂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਪਰ ਧਾਰਾ 5 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਅਤੇ ਧਾਰਾ 10 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (4) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸ਼ਹਿਰੀ ਜਾਂ ਸ਼ਹਿਰੀਕਰਨ ਯੋਗ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ 10 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੀ ਮਿਆਦ ਲਈ ਵਿਕਰੀ, ਗਿਰਵੀ, ਤੋਹਫ਼ੇ, ਲੀਜ਼ ਰਾਹੀਂ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਇਮਾਰਤ (ਭਾਵੇਂ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਂ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇ) ਜਾਂ ਸਿਰਫ ਅਜਿਹੀ ਇਮਾਰਤ ਦਾ ਕੋਈ ਹਿੱਸਾ ਤਬਦੀਲ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਦੇ ਦਸ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਲਈ ਜਾਂ ਇਮਾਰਤ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ, ਜੋ ਵੀ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇ, ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਦੀ ਲਿਖਤੀ ਲਿਖਤੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ।

19. ਧਾਰਾ 5 (3) ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੀਲਿੰਗ ਸੀਮਾ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜ਼ਮੀਨ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ ਵਿਅਕਤੀ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਜ਼ਮੀਨ ਤਬਦੀਲ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ (ਏ) ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਧਾਰਾ 6 [7] ਅਧੀਨ ਬਿਆਨ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ;

---

[7] "6. (1) ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਸਮੇਂ ਸੀਲਿੰਗ ਸੀਮਾ ਤੋਂ ਵੱਧ ਖਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ ਹਰੇਕ ਵਿਅਕਤੀ, ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ, ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇੱਕ ਬਿਆਨ ਦਾਇਰ ਕਰੇਗਾ ਜਿਸ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਸਥਾਨ, ਹੱਦ, ਮੁੱਲ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਹੋਰ ਵੇਰਵੇ ਦਰਸਾਏ ਜਾਣਗੇ ਜੋ ਸਾਰੀਆਂ ਖਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜ਼ਮੀਨ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਅਤੇ (ਬੀ) ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਨੇ ਧਾਰਾ 10 (1)8 ਅਧੀਨ ਵਾਧੂ ਜ਼ਮੀਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਜ਼ਾਹਿਦ ਹੁਸੈਨ ਵੱਲੋਂ ਪਹਿਲੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਕਥਿਤ ਤਬਾਦਲਾ ਧਾਰਾ 5 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (3) ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਮਨਾਹੀ ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ। ਯੂਐਲਸੀਆਰਏ ਦੀ ਧਾਰਾ 8 (4) ਦੇ ਤਹਿਤ 16 ਮਾਰਚ 1988 ਦੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, 27 ਸਤੰਬਰ 1988 ਨੂੰ ਯੂਐਲਸੀਆਰਏ ਦੀ ਧਾਰਾ 10 (1) ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਅਤੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਭੇਜਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਧਾਰਾ 8 (4) ਤਹਿਤ ਕੋਈ ਹੋਰ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਧਾਰਾ 10 (1) ਤਹਿਤ ਕੋਈ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸੰਬੰਧਿਤ ਸਮੇਂ, ਭਾਵ 6 ਜਨਵਰੀ 1993 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਕੋਲ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਜਦੋਂ 22 ਜੂਨ 1993 ਨੂੰ ਵਿਕਰੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਯੂਐਲਸੀਆਰਏ ਦੀ ਧਾਰਾ 10 (1) ਤਹਿਤ ਕੋਈ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਧਾਰਾ 5 (3) ਦੇ ਤਹਿਤ ਜਾਇਜ਼ ਤਬਾਦਲੇ ਦੀ ਦੋਹਰੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਪੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਧਾਰਾ 5 (3) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਵੀ ਤਬਾਦਲਾ ਰੱਦ ਅਤੇ ਰੱਦ ਹੋਵੇਗਾ। ਪਹਿਲੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਤ ਮੁਕੱਦਮਾ ਜ਼ਾਹਿਦ ਹੁਸੈਨ ਦੁਆਰਾ ਤਬਾਦਲੇ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਮਾਲਕੀ ਹੱਕ ਦੇ ਕਥਿਤ ਦਾਅਵੇ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਸੀ ਅਤੇ ਇਕੱਲੇ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਸਫਲ ਹੋਣ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਸੀ।

20. ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫ਼ੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੱਥ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਾਹਿਦ ਹੁਸੈਨ ਨੂੰ 5 ਮਈ 1993 ਨੂੰ 1295.04 ਵਰਗ ਮੀਟਰ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਤਬਾਦਲੇ ਲਈ ਜੋ ਇਜਾਜ਼ਤ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਉਹ 29 ਮਾਰਚ 1993 ਦੇ ਪੁਰਾਣੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਸੀ। ਇਹ ਇਜਾਜ਼ਤ 2000 ਵਰਗ ਮੀਟਰ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਜ਼ਾਹਿਦ ਹੁਸੈਨ ਨੇ ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਰੱਖਿਆ ਸੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਸ ਤੱਥ ਦਾ ਕੋਈ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਮਿਲਿਆ ਹੈ

ਹੋਰ ਜ਼ਮੀਨ ਜਿਸ 'ਤੇ ਕੋਈ ਇਮਾਰਤ ਹੈ, ਚਾਹੇ ਉਸ ਵਿੱਚ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਇਕਾਈ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਉਸ ਕੋਲ ਰੱਖੀ ਗਈ ਹੈ (ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸਦੇ ਅਧਿਕਾਰ, ਮਾਲਕੀ ਜਾਂ ਦਿਲਚਸਪੀ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ) ਅਤੇ ਸੀਲਿੰਗ ਸੀਮਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਖਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨਾ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਹ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ[..]

(2) [...]
(ਏ) [...]
(ਬੀ) ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 252 ਦੀ ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਇਸ ਐਕਟ ਨੂੰ ਅਪਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰਾਜ ਵਿੱਚ, ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਸਮੇਂ ਸੀਲਿੰਗ ਸੀਮਾ ਤੋਂ ਵੱਧ ਖਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਰੱਖਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ, ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਉਹ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਬਿਆਨ"

[8] "10. (1) ਸਬੰਧਤ ਵਿਅਕਤੀ 'ਤੇ ਧਾਰਾ 9 ਅਧੀਨ ਬਿਆਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਿੰਨੀ ਜਲਦੀ ਹੋ ਸਕੇ, ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਸੀਲਿੰਗ ਸੀਮਾ ਤੋਂ ਵੱਧ ਰੱਖੀ ਗਈ ਖਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕਰੇਗੀ ਅਤੇ ਇਹ ਦੱਸੇਗੀ ਕਿ- (i) ਅਜਿਹੀ ਖਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਸਬੰਧਤ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਐਕਵਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ; ਅਤੇ (ii) ਅਜਿਹੀ ਖਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਏਜੰਟਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਬੰਧਤ ਰਾਜ ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਆਮ ਜਨਤਾ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਖੋਜ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਲਈ ਠੋਸ ਅਧਾਰ. ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ 16 ਮਾਰਚ 1988 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਨੇ 6 ਜਨਵਰੀ 1993 ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕਰਦਿਆਂ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਸੋਧੇ ਹੋਏ ਮਾਸਟਰ ਪਲਾਨ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਵਾਧੂ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਨਵੇਂ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਕੇਸ ਨੂੰ ਰਿਮਾਂਡ 'ਤੇ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਜਦੋਂ ਕੇਸ ਨੂੰ ਰਿਮਾਂਡ 'ਤੇ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਜ਼ਾਹਿਦ ਹੁਸੈਨ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਧਾਰਾ 5 (3) ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਵਿੱਚ ਸਪਸ਼ਟ ਬਾਰ ਹੈ। ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਤਬਾਦਲਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦਿਆਂ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਵੀ ਤਬਾਦਲਾ ਰੱਦ ਅਤੇ ਰੱਦ ਹੋਵੇਗਾ।

21. ਉਪਰੋਕਤ ਨਤੀਜਿਆਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਜੋ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਅਧਾਰ ਅਤੇ ਨੀਂਹ ਨੂੰ ਨਕਾਰਦੇ ਹਨ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਬਚਾਓ ਕਰਤਾ ਨੇ ਯੂਐਲਸੀਆਰਏ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ 'ਤੇ ਰੋਕ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ ਮੌਜੂਦਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ 'ਤੇ ਵੀ ਇਤਰਾਜ਼ ਜਤਾਇਆ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਦਲੀਲਾਂ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਇੱਕ ਕਲਾਤਮਕ ਖਰੜਾ ਤਿਆਰ ਕਰਕੇ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਜਾਂ ਯੂਐਲਸੀਆਰਏ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਦਖਲ ਦਿੱਤੇ ਬਿਨਾਂ, ਯੂਐਲਸੀਆਰਏ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਸਾਰੇ ਪਹਿਲੂਆਂ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ। ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਅਸੀਂ ਨੋਟ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ 'ਤੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਘਾਟ ਦਾ ਆਧਾਰ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ 'ਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਉਠਾਏ ਗਏ ਇਤਰਾਜ਼ ਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋਏ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਨਿਲਾਮੀ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਵਿਰੁੱਧ ਘੋਸ਼ਣਾ ਰਾਹਤ ਅਤੇ ਰੋਕ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮੇ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪਹਿਲੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੁਆਰਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਬਾਰੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇਸ ਨਤੀਜੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕਰਾਸ-ਇਤਰਾਜ਼ ਦਾਇਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਯੂਐਲਸੀਆਰਏ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਸੀਪੀਸੀ ਦੇ ਆਰਡਰ ਐਕਸਐਲਆਈ ਨਿਯਮ 22 'ਤੇ ਰਿਲਾਇੰਸ ਨੂੰ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦੇਣ ਲਈ ਰੱਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਧਿਰ, ਜਿਸ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਕ੍ਰਾਸ-ਇਤਰਾਜ਼ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਨਤੀਜਿਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਦਲੀਲਾਂ ਉਠਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

22. ਆਰਡਰ XLI ਨਿਯਮ 22 (1) ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ:

> "(1) ਕੋਈ ਵੀ ਉੱਤਰਦਾਤਾ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਸਨੇ ਫਰਮਾਨ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਿੱਸੇ ਤੋਂ ਅਪੀਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਹੋ ਸਕਦੀ, ਨਾ ਸਿਰਫ ਫਰਮਾਨ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ [ਬਲਕਿ ਇਹ ਵੀ ਕਹਿ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੁੱਦੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹੇਠਾਂ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਫੈਸਲਾ ਉਸਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ; ਅਤੇ ਉਸ ਫਰਮਾਨ 'ਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਕਰਾਸ-ਇਤਰਾਜ਼ ਵੀ ਲੈ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਹ ਅਪੀਲ ਰਾਹੀਂ ਲੈ ਸਕਦਾ ਸੀ ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਉਸਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਇਤਰਾਜ਼ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇ

ਅਦਾਲਤ ਉਸ ਨੂੰ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਦਿਨ ਦੇ ਨੋਟਿਸ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਇੱਕ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਅੰਦਰ, ਜਾਂ ਉਸ ਹੋਰ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਜਿੰਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਅਦਾਲਤ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣ ਲਈ ਢੁਕਵੀਂ ਸਮਝੇ।

[ਵਿਆਖਿਆ: - ਜਿਸ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਉਸ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਕਿਸੇ ਨਤੀਜੇ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਉੱਤਰਦਾਤਾ, ਇਸ ਨਿਯਮ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਫਰਮਾਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਰਾਸ-ਇਤਰਾਜ਼ ਦਾਇਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਉਸ ਨਤੀਜੇ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ, ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕਿ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਖੋਜ 'ਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਕਾਰਨ ਜੋ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ, ਫਰਮਾਨ, ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਂ ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਉਸ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਹੈ।

ਆਰਡਰ ਐਕਸਐਲਆਈ ਨਿਯਮ 22 ਸੀ.ਪੀ.ਸੀ ਨੂੰ ਸੀਪੀਸੀ ਸੋਧ (1976 ਦਾ ਐਕਟ 104) ਦੁਆਰਾ ਸੋਧਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੋ 1 ਫਰਵਰੀ 1977 ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਸੀ। ਸੋਧ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਤੇ ਸੋਧ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਦਾ ਪਾਠ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:

ਇਸ ਦੀ ਸੋਧ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਰਡਰ ਐਕਸਐਲਆਈ ਨਿਯਮ 22	**ਆਰਡਰ ਐਕਸਐਲਆਈ ਨਿਯਮ 22 ਜਿਵੇਂ ਕਿ 1976 ਦੇ ਐਕਟ 104 ਦੁਆਰਾ ਸੋਧਿਆ ਗਿਆ ਹੈ**
R.22. ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ 'ਤੇ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਫਰਮਾਨ 'ਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਸਨੇ ਇੱਕ ਵੱਖਰੀ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਹੋਵੇ- (1) ਕੋਈ ਵੀ ਉੱਤਰਦਾਤਾ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਸਨੇ ਫਰਮਾਨ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਿੱਸੇ ਤੋਂ ਅਪੀਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਹੋ ਸਕਦੀ, ਨਾ ਸਿਰਫ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਫਰਮਾਨ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਉਸ ਫਰਮਾਨ 'ਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਕਰਾਸ-ਇਤਰਾਜ਼ ਲੈ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੋ ਉਹ ਅਪੀਲ ਰਾਹੀਂ ਲੈ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਉਸਨੇ ਉਸ 'ਤੇ ਜਾਂ ਉਸਦੇ ਨੋਟਿਸ ਦੇ ਵਕੀਲ 'ਤੇ ਸੇਵਾ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਇੱਕ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅਪੀਲ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਇਤਰਾਜ਼ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇ। ਅਪੀਲ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਦਿਨ, ਜਾਂ ਉਸ ਹੋਰ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਜਿੰਨਾ ਅਪੀਲ ਅਦਾਲਤ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣਾ ਸਹੀ ਸਮਝੇ।	R.22. ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ 'ਤੇ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੁਕਮ ਦੇਣ 'ਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਸਨੇ ਇੱਕ ਵੱਖਰੀ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਹੋਵੇ- (1) ਕੋਈ ਵੀ ਉੱਤਰਦਾਤਾ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਸਨੇ ਡਿਕਰੀ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਿੱਸੇ ਤੋਂ ਅਪੀਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਹੋ ਸਕਦੀ, ਨਾ ਸਿਰਫ ਫਰਮਾਨ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ **[ਬਲਕਿ ਇਹ ਵੀ ਕਹਿ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੁੱਦੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਫੈਸਲਾ ਉਸਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ;** ਅਤੇ ਉਸ ਫਰਮਾਨ 'ਤੇ ਕੋਈ ਕਰਾਸ-ਇਤਰਾਜ਼ ਵੀ ਲੈ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਹ ਅਪੀਲ ਰਾਹੀਂ ਲੈ ਸਕਦਾ ਸੀ ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਉਸਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਇਤਰਾਜ਼ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇ। ਉਸ 'ਤੇ ਸੇਵਾ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਇਕ ਮਹੀਨਾ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਦਿਨ ਦਾ ਨੋਟਿਸ, ਜਾਂ ਉਸ ਹੋਰ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਜਿੰਨਾ ਅਪੀਲ ਅਦਾਲਤ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣਾ ਸਹੀ ਸਮਝੇ। [ਵਿਆਖਿਆ: - ਜਿਸ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਉਸ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਕਿਸੇ ਨਤੀਜੇ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਉੱਤਰਦਾਤਾ, ਇਸ ਨਿਯਮ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਫਰਮਾਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਰਾਸ-ਇਤਰਾਜ਼ ਦਾਇਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਉਸ ਨਤੀਜੇ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ, ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕਿ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਖੋਜ 'ਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਕਾਰਨ ਜੋ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ, ਫਰਮਾਨ, ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਂ ਅੰਸ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਉਸ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਹੈ। **(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)**

23. ਸੋਧ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਬਨਾਰਸੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਬਨਾਮ ਰਾਮ ਫਲ 9, ਜਿੱਥੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ 1976 ਦੀ ਸੋਧ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ 'ਨਤੀਜਿਆਂ' ਵਿਰੁੱਧ ਕਰਾਸ-ਇਤਰਾਜ਼ ਦਾਇਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਕ੍ਰਾਸ-ਇਤਰਾਜ਼ ਸਿਰਫ ਉਦੋਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਸਨ ਜਦੋਂ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫਰਮਾਨ ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸੀ। ਨਿਆਂ

---

9 (2003) 9 ਐਸਸੀਸੀ 606.

ਆਰ.ਸੀ. ਲਾਹੋਟੀ (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਸ ਸਮੇਂ ਵਿਦਵਾਨ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਸਨ) ਨੇ ਦੋ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਵੱਲੋਂ ਬੋਲਦਿਆਂ ਕਿਹਾ:

"10-. [...] ਇੱਥੇ ਤਿੰਨ ਸਥਿਤੀਆਂ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ:

(i) ਵਿਵਾਦਿਤ ਫਰਮਾਨ ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਹੈ ਅਤੇ ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਹੈ।

(ii) ਫਰਮਾਨ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਹੈ ਹਾਲਾਂਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਇੱਕ ਮੁੱਦੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

(iii) ਫਰਮਾਨ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਵੀ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਪਰ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨਤੀਜਾ ਹੈ ਜੋ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

11. ਕੇਸ ਦੀ ਕਿਸਮ (i) ਵਿੱਚ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਲਈ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਡਿਕਰੀ ਦੇ ਉਸ ਹਿੱਸੇ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕਰੇ ਜਾਂ ਕਰਾਸ-ਇਤਰਾਜ਼ ਕਰੇ ਜੋ ਉਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੈ ਜੇ ਉਹ ਇਸ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਪਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਫਰਮਾਨ ਦਾ ਉਹ ਹਿੱਸਾ ਜੋ ਉਸਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਉਹ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਕਰਾਸ-ਇਤਰਾਜ਼ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ। ਸੋਧ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਕਿਸਮ (ii) ਅਤੇ (iii) ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੀਪੀਸੀ ਨੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੂੰ ਕੋਈ ਕਰਾਸ-ਇਤਰਾਜ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਫਰਮਾਨ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। **ਸੋਧੇ ਹੋਏ ਸੀਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਸਪਸ਼ਟੀਕਰਨ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਲਈ ਅਜੇ ਵੀ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਲਟ ਨਤੀਜੇ ਨੂੰ ਕੋਈ ਅੰਤਰ-ਇਤਰਾਜ਼ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਵੇ ਕਿਉਂਕਿ ਫਰਮਾਨ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਸਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਦੇ ਫਰਮਾਨ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ; ਉਪ-ਨਿਯਮ (1) ਦੇ ਪਾਠ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੋਧ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਮੁੱਦੇ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦੇ ਸਮੇਂ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਮੁੱਦੇ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਦੌਰਾਨ ਉਸ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਨਤੀਜੇ 'ਤੇ ਕ੍ਰਾਸ-ਇਤਰਾਜ਼ ਲੈਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।** ਅਜਿਹੇ ਕਰਾਸ-ਇਤਰਾਜ਼ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦੇਣ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਉਪ-ਨਿਯਮ (4) ਦੁਆਰਾ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ. ਮੂਲ ਅਪੀਲ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਜਾਂ ਡਿਫਾਲਟ ਹੋਣ 'ਤੇ ਖਾਰਜ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਤੀਜੇ 'ਤੇ ਲਿਆ ਗਿਆ ਕਰਾਸ-ਇਤਰਾਜ਼ ਅਜੇ ਵੀ ਮੈਰਿਟ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਸ ਦਾ ਉਪਾਅ ਗੈਰ-ਸੋਧੇ ਹੋਏ ਸੀਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੂੰ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸੋਧ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਯੁੱਗ ਵਿੱਚ, ਮੂਲ ਅਪੀਲ ਦੀ ਡਿਫਾਲਟ ਲਈ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਜਾਂ ਬਰਖਾਸਤ ਕਰਨ ਨਾਲ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੂੰ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਦਰਜ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਤੀਜੇ ਦੀ ਸਹੀਤਾ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਤਰੀਕੇ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਚੁੱਕਣ ਤੋਂ ਅਸਮਰੱਥ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

24. ਸੀਪੀਸੀ ਦੇ ਆਰਡਰ ਐਕਸਐਲਆਈ ਨਿਯਮ 22 (2) ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ "ਇੱਕ ਕ੍ਰਾਸ-ਇਤਰਾਜ਼ ਇੱਕ ਮੈਮੋਰੰਡਮ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਅਤੇ ਨਿਯਮ 1 ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ, ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਅਪੀਲ ਦੇ ਮੈਮੋਰੰਡਮ ਦੇ ਫਾਰਮ ਅਤੇ ਸਮੱਗਰੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ, ਇਸ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣਗੀਆਂ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਐਸ ਨਜ਼ੀਰ ਅਹਿਮਦ ਬਨਾਮ ਸਟੇਟ ਬੈਂਕ ਆਫ ਮੈਸੂਰ 10 ਵਿੱਚ ਆਰਡਰ ਐਕਸਐਲਆਈ ਨਿਯਮ 22 ਸੀਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇਤਰਾਜ਼ਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਬਾਰੇ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਦੱਸਿਆ। ਨਜ਼ੀਰ ਅਹਿਮਦ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੇ ਬਰਾਬਰ ਗਿਰਵੀ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਬਚਾਓ ਕਰਤਾ ਦੀ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਸੀਪੀਸੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ 2 ਨਿਯਮ 2 ਦੁਆਰਾ ਰੋਕਿਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸੀਮਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਵੱਲੋਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਅਪੀਲ 'ਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸੀਪੀਸੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ 2 ਨਿਯਮ 2 ਦੁਆਰਾ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਕ੍ਰਾਸ-ਇਤਰਾਜ਼ ਦਾ ਮੈਮੋਰੰਡਮ ਦਾਇਰ ਕਰਕੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇਸ ਨਤੀਜੇ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਇੱਕ ਫਰਮਾਨ ਦਿੱਤਾ। ਜਦੋਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਜਸਟਿਸ ਪੀ ਕੇ ਬਾਲਾਸੁਬਰਾਮਨੀਅਮ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਆਦੇਸ਼ ਐਕਸਐਲਆਈ ਨਿਯਮ 22 ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈਂਦੇ ਹੋਏ ਕ੍ਰਾਸ-ਇਤਰਾਜ਼ ਦਾ ਮੈਮੋਰੰਡਮ ਉਦੋਂ ਹੀ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਰੱਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਾਹਤ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਾਹਤ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਵਾਧੂ ਰਾਹਤ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਤਰਾਜ਼ ਦਾ ਮੈਮੋਰੰਡਮ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਦੋਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਸਿਰਫ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ 'ਨਤੀਜੇ' ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ:

> "7. ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਕਹਿਣ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਕੋਡ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ 41 ਨਿਯਮ 22 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕ੍ਰਾਸੋਇਜ਼ਟਸ ਦਾ ਮੈਮੋਰੰਡਮ ਦਾਇਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸੀ, **ਉਹ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇਸ ਨਤੀਜੇ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦਾ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਕੋਡ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ 2 ਨਿਯਮ 2 ਦੁਆਰਾ ਰੋਕਿਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫਰਮਾਨ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ, ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਵਿਰੁੱਧ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇ ਕੇ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫਰਮਾਨ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨ ਲਈ, ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਲਈ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਨਤੀਜੇ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਕ੍ਰਾਸਇਤਰਾਜ਼ਾਂ ਦਾ ਮੈਮੋਰੰਡਮ ਦਾਇਰ ਕਰੇ ਜਦੋਂ ਅੰਤਮ ਫਰਮਾਨ ਖੁਦ ਉਸਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਕਰਾਸ-ਇਤਰਾਜ਼ਾਂ ਦੇ ਮੈਮੋਰੰਡਮ ਦੀ ਲੋੜ ਤਾਂ ਹੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ ਜੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਕਿਸੇ ਰਾਹਤ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਨੂੰ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ**

---

10 (2007) 11 ਐਸਸੀਸੀ 75.

ਜੋ ਉਸ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਚੁਣੌਤੀ ਅਧੀਨ ਫਰਮਾਨ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੀ ਇਸ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਝਿਜਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਕ੍ਰਾਸ-ਇਤਰਾਜ਼ਾਂ ਦਾ ਮੈਮੋਰੰਡਮ ਦਾਇਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਉਹ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ 2 ਨਿਯਮ 2 ਦੀ ਬਾਰ 'ਤੇ ਨਤੀਜੇ ਦੀ ਸਹੀਤਾ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

25. ਆਰਡਰ ਐਕਸਐਲਆਈ ਨਿਯਮ 22 ਸੀਪੀਸੀ ਅਤੇ ਉਪਰੋਕਤ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਸੋਧੇ ਹੋਏ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ 1976 ਦੀ ਸੋਧ ਦੁਆਰਾ ਲਿਆਂਦੀਆਂ ਗਈਆਂ ਦੋ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਹਨ। ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ 'ਨਤੀਜਿਆਂ' ਵਿਰੁੱਧ ਇਤਰਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਲਈ ਕਰਾਸ-ਇਤਰਾਜ਼ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਨੂੰ ਕਾਫ਼ੀ ਵਧਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ; ਦੂਜਾ, ਅੰਤਰ-ਇਤਰਾਜ਼ ਉਠਾਉਣ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰੂਪਾਂ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਇਸ ਸੋਧ ਵਿੱਚ ਨਤੀਜਿਆਂ ਅਤੇ ਫਰਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕ੍ਰਾਸ-ਇਤਰਾਜ਼ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਸੋਧ ਇਸ ਵਾਕ ਨੂੰ ਵੱਖ ਕਰਦੀ ਹੈ "ਪਰ ਇਹ ਵੀ ਕਹਿ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੁੱਦੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹੇਠਾਂ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਫੈਸਲਾ ਉਸਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ" ਅਤੇ "ਫਰਮਾਨ 'ਤੇ ਕੋਈ ਅੰਤਰ-ਇਤਰਾਜ਼ ਵੀ ਲੈ ਸਕਦਾ ਹੈ"। ਇਸ ਲਈ, ਵਾਕ ਦੇ ਦੋ ਭਾਗਾਂ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ. ਕੇਵਲ ਉਦੋਂ ਹੀ ਜਦੋਂ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੁਆਰਾ ਫਰਮਾਨ ਦੇ ਕਿਸੇ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਕ੍ਰਾਸ-ਇਤਰਾਜ਼ ਦਾ ਮੈਮੋਰੰਡਮ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ. ਨਹੀਂ ਤਾਂ, ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਦੇ ਅਪੀਲ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਉਲਟ ਨਤੀਜੇ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣਾ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ

26. ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 136 ਤਹਿਤ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਆਰਡਰ XLI ਨਿਯਮ 22 ਸੀਪੀਸੀ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ 'ਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਨੇ **ਰਮਨਭਾਈ ਆਸ਼ਾਭਾਈ ਪਟੇਲ ਬਨਾਮ ਡਾਭੀ ਅਜੀਤ ਕੁਮਾਰ ਫੁਲਸਿੰਜੀ** [11] ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਜਸਟਿਸ ਜੇਆਰ ਮੁਧੋਲਕਰ ਨੇ **ਵਸ਼ਿਸ਼ਟ ਨਰਾਇਣ ਸ਼ਰਮਾ ਬਨਾਮ ਦੇਵ ਚੰਦਰ** [12] ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਸ ਨੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੀ ਇਸ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਕੋਈ ਧਿਰ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਨਤੀਜਿਆਂ' 'ਤੇ ਦਲੀਲਾਂ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੋ ਉਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹਨ। ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸੀਪੀਸੀ ਦੇ ਆਰਡਰ ਐਕਸਐਲਆਈ ਨਿਯਮ 22 ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 136 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪੀਲ 'ਤੇ ਅਰਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। **ਰਮਨਭਾਈ ਆਸ਼ਾਭਾਈ ਪਟੇਲ (ਸੁਪਰਾ)** ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੀਪੀਸੀ ਦੇ ਆਰਡਰ ਐਕਸਐਲਆਈ ਨਿਯਮ 22 ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਇਸ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀਆਂ।

---

11 ਏਆਈਆਰ 1965 ਐਸਸੀ 669.

12 (1955) 1 ਐਸਸੀਆਰ 509.

ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਨਿਯਮ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮਾਨ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਘਾਟ ਨੂੰ ਸੀਪੀਸੀ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ:

> "18. [...] ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਅਸੀਂ ਸੋਚਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਪੀਲ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਵੇਲੇ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਕੋਲ ਅਪੀਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਨੁਕਤਿਆਂ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜ਼ਾਬਤਾ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ [4]1, ਨਿਯਮ 22 ਵਰਗੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਵੀ, ਇਹ ਸੁਣਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਅਪਣਾਈ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਉਚਿਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਤਿਆਰ ਕਰ ਸਕਦੀ **ਹੈ। ਸਿਵਲ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜ਼ਾਬਤੇ ਵਰਗੇ ਆਮ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਅਪਣਾਉਣ ਅਤੇ ਢੁਕਵੇਂ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਅਪਣਾਉਣ ਨਾਲੋਂ ਘਾਟ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਕਰਨ ਦਾ ਇਸ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਕੋਈ ਤਰੀਕਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਭੁੱਲ ਸਕਦੇ ਕਿ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਿਸ ਧਿਰ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਤੋਂ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਛੁੱਟੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਸ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਰੱਖੀ ਗਈ ਧਿਰ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਉਸ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵੀ। [...]"**
>
> **(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)**

ਇਸ ਬਾਰੇ ਹੋਰ ਵਿਸਥਾਰ ਕਰਦਿਆਂ, **ਜਮਸ਼ੇਦ ਹੋਰਮੁਸਜੀ ਵਾਡੀਆ ਬਨਾਮ ਪੋਰਟ ਆਫ ਮੁੰਬਈ** [13] ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਦੋ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ (ਜਸਟਿਸ ਆਰਸੀ ਲਾਹੋਟੀ ਆਪਣੇ ਅਤੇ ਜਸਟਿਸ ਬ੍ਰਿਜੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਲਈ ਬੋਲਦੇ ਹੋਏ) ਨੇ ਕਿਹਾ:

> "35. ਵਿਦਵਾਨ ਵਧੀਕ ਸਾਲਿਸਿਟਰ ਜਨਰਲ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਫੈਸਲੇ ਲਿਆਂਦੇ ਗਏ ਸਨ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਆਰਡਰ 41 ਨਿਯਮ 22 ਸੀਪੀਸੀ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੂੰ ਆਦੇਸ਼ ਰਾਹੀਂ ਉਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤੇ ਗਏ ਜਾਂ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇ ਕੇ ਅਪੀਲ ਅਧੀਨ ਫਰਮਾਨ ਜਾਂ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਫੈਸਲਾ ਜਾਂ ਫਰਮਾਨ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਉਸਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਰਮਨਭਾਈ ਆਸ਼ਾਭਾਈ ਪਟੇਲ [ਰਮਨਭਾਈ ਆਸ਼ਾਭਾਈ ਪਟੇਲ ਬਨਾਮ ਡਾਭੀ ਅਜੀਤ ਕੁਮਾਰ ਫੁਲਸਿੰਜੀ, ਏਆਈਆਰ 1965 ਐਸਸੀ 669], ਉੱਤਰੀ ਰੇਲਵੇ ਸਹਿਕਾਰੀ ਕ੍ਰੈਡਿਟ ਸੁਸਾਇਟੀ ਲਿਮਟਿਡ [ਉੱਤਰੀ ਰੇਲਵੇ ਸਹਿਕਾਰੀ ਕ੍ਰੈਡਿਟ ਸੁਸਾਇਟੀ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਉਦਯੋਗਿਕ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ, ਏਆਈਆਰ 1967 ਐਸਸੀ 1182] ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਕਲਾ ਭੰਡਾਰ (ਪੀ) ਲਿਮਟਿਡ [ਭਾਰਤ ਕਲਾ ਭੰਡਾਰ (ਪੀ) ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਮਿਉਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀ, ਧਮਨਗਾਓਂ, ਏਆਈਆਰ 1966 ਐਸਸੀ 249] ਵਿਦਵਾਨ ਵਧੀਕ ਸਾਲਿਸਿਟਰ ਜਨਰਲ ਸਹੀ ਹੈ।

---

13 (2004) 3 ਐਸਸੀਸੀ 214.

ਪਰ ਅਸੀਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਇਸ ਲਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਆਰਡਰ 41 ਨਿਯਮ 22 ਸੀਪੀਸੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 136 ਦੇ ਤਹਿਤ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀਆਂ ਅਪੀਲਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ; ਇਹ ਉੱਚ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਿਆਂ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਸਿਧਾਂਤ ਦੇ ਕਾਰਨ ਹੈ। ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਹੇਠਾਂ ਕਿਸੇ ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਫਲ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਸਿਰਫ ਕਿਸੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਉਲਟ ਖੋਜ ਜਾਂ ਉਲਟ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸਾਫ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ 'ਦੁਖੀ ਵਿਅਕਤੀ' ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਉਣ ਵਾਲਾ ਵਿਅਕਤੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਕਿਸੇ ਅਪੀਲ ਜਾਂ ਸੋਧ ਵਿੱਚ, ਆਮ ਸਿਧਾਂਤ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਜੋਂ, ਜਿਸ ਧਿਰ ਕੋਲ ਉਸਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਆਦੇਸ਼ ਹੈ, ਉਹ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਆਧਾਰਾਂ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ, ਫਿਰ ਵੀ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵਾਪਸ ਲੈ ਕੇ ਕਾਇਮ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਇਹ ਸਥਿਤੀ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੇ ਆਰਡਰ 41 ਨਿਯਮ 22 ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲਏ ਬਿਨਾਂ ਆਮ ਸਿਧਾਂਤਾਂ 'ਤੇ ਸਮਰਥਨਯੋਗ ਹੈ। ਨਲਕਥ ਸੈਨੁੱਦੀਨ ਬਨਾਮ ਕੁਰੀਕਾਦਨ ਸੁਲੇਮਾਨ [(2002) 6 ਐਸਸੀਸੀ 1] ਅਤੇ ਬਨਾਰਸੀ ਬਨਾਮ ਰਾਮ ਫਲ [(2003) 9 ਐਸਸੀਸੀ 606] ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇੱਕ ਤਾਜ਼ਾ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਪੂਰਨ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ, ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਮਾਮਲਾ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਕੋਲ ਕੋਈ ਵੀ ਫਰਮਾਨ ਪਾਸ ਕਰਨ ਅਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੋਵੇਗੀ ਜੋ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਜਾਂ ਬਣਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। **ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਆਰਡਰ 41, ਨਿਯਮ 33, ਸੀਪੀਸੀ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈ ਕੇ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਕੁਝ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਇਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਆਰਡਰ 41, ਨਿਯਮ 33, ਸੀਪੀਸੀ ਤੋਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਿਧਾਂਤਾਂ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਕੋਲ ਅਜਿਹਾ ਫਰਮਾਨ ਪਾਸ ਕਰਨ ਜਾਂ ਅਜਿਹਾ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਨ ਜਾਂ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਪੂਰਾ ਨਿਆਂ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 142 ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਵਸਥਾ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਿਸੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ।** ਹਾਲਾਂਕਿ, ਫਿਰ ਵੀ, ਵਿਆਪਕ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਉਪਲਬਧ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼, ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਫਰਮਾਨ ਨਹੀਂ ਦੇਵੇਗੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਸ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਧਿਰ ਨੂੰ ਉਸ ਸਥਿਤੀ ਨਾਲੋਂ ਵਧੇਰੇ ਨੁਕਸਾਨਦੇਹ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜੇ ਉਸਨੇ ਅਪੀਲ ਨਾ ਕੀਤੀ ਹੁੰਦੀ।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

27. ਉਪਰੋਕਤ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਅਧਿਐਨ 'ਤੇ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਸੀਪੀਸੀ ਦੇ ਆਰਡਰ ਐਕਸਐਲਆਈ ਨਿਯਮ 22 ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਿਧਾਂਤ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 136 ਅਧੀਨ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 142 ਤਹਿਤ ਨਿਆਂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀਆਂ ਵਿਆਪਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਹਨ। ਕਿਉਂਕਿ ਸੀਪੀਸੀ ਦੇ ਆਰਡਰ ਐਕਸਐਲਆਈ ਨਿਯਮ 22 ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ 'ਪੀੜਤ ਧਿਰ' ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਧਿਰ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਉਲਟ ਨਤੀਜੇ ਉਠਾਉਣ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਕੇ ਨਿਆਂ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਆਰਡਰ ਐਕਸਐਲਆਈ ਨਿਯਮ 22 ਸੀਪੀਸੀ ਤੋਂ ਰੰਗ ਲੈ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਤੀਜਿਆਂ 'ਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ।

28. ਉਪਰੋਕਤ ਤੋਂ ਇਹ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਮਾੜੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਕ੍ਰਾਸ-ਇਤਰਾਜ਼ ਦੇ ਮੈਮੋਰੰਡਮ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋਵੇ। ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਨੋਟ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ 'ਤੇ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਜਤਾਇਆ ਸੀ ਕਿ ਰੋਕ ਅਤੇ ਘੋਸ਼ਣਾਤਮਕ ਰਾਹਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਫਰਮਾਨ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਪਰ ਇਸਨੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਨਤੀਜੇ ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਕ੍ਰਾਸ-ਇਤਰਾਜ਼ ਦੇ ਮੈਮੋਰੰਡਮ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਕੋਈ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਘਾਟ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਜਾਂ ਐਮਡੀਏ ਦੁਆਰਾ ਲਈ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਉਹ ਜਵਾਬੀ ਹਲਫਨਾਮਾ ਦਾਇਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜੋ ਉਸਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰਿਕਾਰਡ ਤੋਂ ਜੋ ਸਿੱਟਾ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦਾ ਆਧਾਰ ਸਿਰਫ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਨਾ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਉਸ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ, ਜੋ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਚੁਣੌਤੀ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਸੀ।

29. ਧਾਰਾ 136 ਅਧੀਨ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਛੁੱਟੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਉਠਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਨਵੇਂ ਆਧਾਰਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਨੋਟ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਰੂਲਜ਼ 2013 ਦੇ ਆਰਡਰ 21 ਨਿਯਮ 3 (ਸੀ) ਦੇ ਤਹਿਤ, ਐਸਐਲਪੀ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦਲੀਲਾਂ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇ ਨਾਲ, ਸੁਣਵਾਈ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਾਧੂ ਆਧਾਰਾਂ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

30. **ਭਾਰਤ ਕਲਾ ਭੰਡਾਰ (ਪੀ) ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਮਿਊਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀ** [14] ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇੱਕ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਿਆ ਜਿੱਥੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਪੀਲ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਦਲੀਲ ਨਹੀਂ ਉਠਾਈ ਗਈ ਸੀ, ਅਤੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਦਾਲਤ

---

14 ਏਆਈਆਰ 1966 ਐਸਸੀ 249.

ਇਹ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਅਪੀਲ ਦਾ ਦਾਇਰਾ ਨਹੀਂ ਵਧਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਜੇ ਕੋਈ ਪਟੀਸ਼ਨ ਕਾਫ਼ੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਉਠਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਇਸ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ **ਬਸੰਤ ਕੁਮਾਰ ਰਾਧਾਕਿਸ਼ਨ ਵੋਰਾ ਬਨਾਮ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਵੀ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕੀਤਾ। ਪੋਰਟ ਆਫ ਬੰਬੇ** [15] ਦੇ ਟਰੱਸਟੀ ਬੋਰਡ ਨੇ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸ਼ੁੱਧ ਸਵਾਲ ਜੋ ਕਿਸੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਜੜ੍ਹ ਤੱਕ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 136 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਉਠਾਏ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।

31. **ਚੰਦਰਿਕਾ ਮਿਸੀਰ ਬਨਾਮ ਭਈਆ ਲਾਲ** [16] ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ 'ਤੇ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਛੁੱਟੀ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ ਜੋ ਯੂ.ਪੀ. ਜ਼ਿਮੀਂਦਾਰੀ ਖਾਤਮਾ ਅਤੇ ਭੂਮੀ ਸੁਧਾਰ ਐਕਟ (1951 ਦਾ ਐਕਟ 1) ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਸੀ। ਦੋ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਵੱਲੋਂ ਬੋਲਦੇ ਹੋਏ ਜਸਟਿਸ ਡੀਜੀ ਪਾਲੇਕਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਕੋਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਉਠਾਈ ਗਈ ਸੀ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ:

> 6. ਇਸ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਹੀ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਛੁੱਟੀ ਰਾਹੀਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕਬਜ਼ੇ ਲਈ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਲਿਮਿਟੇਸ਼ਨ ਐਕਟ ਉਹ ਐਕਟ ਹੋਵੇਗਾ ਜੋ ਅਜਿਹੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰੇਗਾ। ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ 1951 ਦਾ ਯੂਪੀ ਐਕਟ 1 ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਲਿਮਿਟੇਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਬਜ਼ੇ ਦੀ ਰਾਹਤ ਦੇਣ ਲਈ ਸੀਮਾ ਦੀ ਮਿਆਦ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਬਿਲਕੁਲ ਅਸਪਸ਼ਟ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਸੀਮਾ ਦੀ ਮਿਆਦ ਨੂੰ ਸੀਮਾ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕੋਈ ਹੋਰ ਨਹੀਂ। ਉਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇਦਾਰਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਕਬਜ਼ੇ ਲਈ ਫਰਮਾਨ ਪਾਸ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੋਈ ਵਿਕਲਪ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। **ਪਰ ਪੂਰੇ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਵਾਲਾ ਹਿੱਸਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਕੋਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਦਲੀਲ ਬਚਾਓ ਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਉਠਾਈ ਗਈ ਸੀ, ਪਰ ਜਿੱਥੇ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਸੁਭਾਵਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਘਾਟ ਹੈ, ਪਟੀਸ਼ਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਉਠਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ, ਸ਼੍ਰੀ ਯੋਗੇਸ਼ਵਰ ਪ੍ਰਸਾਦ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਫਾਂਸੀ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਵੀ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿ ਫਰਮਾਨ ਰੱਦ ਸੀ। ਜੇ ਕੋਈ** 1951 ਦੇ ਯੂਪੀ ਐਕਟ 1 ਦੀ ਧਾਰਾ 209 ਅਤੇ 331 ਨੂੰ ਇਕੱਠੇ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਵੀ ਹੈ।

---

15 (1991) 1 ਐਸਸੀਸੀ 761.

16 (1973) 2 ਐਸਸੀਸੀ 474.

ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਐਕਟ ਤਹਿਤ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਤਹਿਤ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸੀਮਾ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਐਕਟ ਤਹਿਤ ਬਣਾਈ ਗਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਮ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ 'ਤੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਾਬੰਦੀ ਹੈ।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

32. **ਪੀ.ਐਮ.ਏ. ਮੈਟਰੋਪੋਲੀਟਨ ਬਨਾਮ ਮੋਰਾਨ ਮਾਰ ਮਾਰਥੋਮਾ** [17] ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਵੀ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਸੀਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 9 ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਵਿਚਾਰਯੋਗਤਾ ਬਾਰੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਜਤਾਇਆ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਨਹੀਂ ਉਠਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬਾਰ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਜਾਂ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਘਾਟ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਫਰਮਾਨ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੈ।

33. ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 136 ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਲਗਾਤਾਰ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। **ਮਸਾਲਤੀ ਬਨਾਮ ਮਸਾਲਟੀ ਵਿੱਚ। ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ** [18], ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਕਈ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੀ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਚੁਣੌਤੀ ਅਧੀਨ ਸੀ। ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਗਜੇਂਦਰਗਡਕਰ ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਚਾਰ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਵੱਲੋਂ ਬੋਲਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ:

"11. ਅਸੀਂ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਸਾਹਨੀ ਦੀ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹਾਂ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਨੁਕਤਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਨਹੀਂ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਹ ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਇਸ ਨੁਕਤੇ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕਹਿਣ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ ਕਿ 10 ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਫਾਂਸੀ ਦੇਣ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। **ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਕੋਈ ਤੱਥ ਜੋ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉੱਠਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਨੁਕਤਾ ਜੋ ਢੁਕਵਾਂ ਅਤੇ ਸਮੱਗਰੀ ਹੈ ਅਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸਬੂਤ ਲਏ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਨੂੰ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦੁਹਰਾਇਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਸੀ, ਇੱਕ ਉਚਿਤ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 136 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੁਕਤੇ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕਹੇ; ਆਖਰਕਾਰ ਇਸ ਕਿਰਦਾਰ ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤੱਥ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਸੰਬੰਧਿਤ ਅਤੇ ਪਦਾਰਥਕ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ 'ਤੇ ਸਿਰਫ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਪੀਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਜੇ ਇਹ ਦਿਖਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ** ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ

---

17 1995 ਸੁਪ (4) ਐਸਸੀਸੀ 286

18 ਏਆਈਆਰ 1965 ਐਸਸੀ 202

ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਤੇ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰਿਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਸੀ, ਫਿਰ, ਬੇਸ਼ਕ, ਪਾਰਟੀ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਜੋਂ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ. ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਧਾਰਾ 136 ਤਹਿਤ ਅਪੀਲਾਂ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀਆਂ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਉਠਾਉਣ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਕੋਈ ਸਖਤ ਅਤੇ ਤੇਜ਼ ਨਿਯਮ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

34. ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ, ਅਸੀਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਉਠਾਉਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ. ਆਧਾਰ ਨੂੰ ਉੱਚਾ ਚੁੱਕਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਣ ਲਈ ਵਾਧੂ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਸ਼ੁੱਧ ਸਵਾਲ ਹੈ ਅਤੇ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਕੇਂਦਰ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਇਸ ਦਲੀਲ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਵੱਲ ਮੁੜਾਂਗੇ।

35. ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਦਰਸਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਪਹਿਲੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦਾ ਕੇਸ ਇਹ ਸੀ ਕਿ:

(i) ਜ਼ਾਹਿਦ ਹੁਸੈਨ ਨੇ 22 ਜੂਨ 1993 ਨੂੰ ਪਹਿਲੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ 5 ਮਈ 1993 ਨੂੰ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਦੀ ਆਗਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਸੀ;

(ii) ਯੂ.ਐਲ.ਸੀ.ਆਰ.ਏ. ਅਧੀਨ ਸੀਲਿੰਗ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ 16 ਮਾਰਚ 1988 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ 1295.04 ਵਰਗ ਮੀਟਰ ਵਾਧੂ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ 6 ਜਨਵਰੀ 1993 ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਰਿਮਾਂਡ 'ਤੇ ਭੇਜ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ;

(iii) ਰੱਦ ਐਕਟ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਯੂ.ਐਲ.ਸੀ.ਆਰ.ਏ. ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਬੰਦ ਹੋ ਗਈ; ਅਤੇ

(iv) ਪਹਿਲਾ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਗਾਟਾ ਨੰਬਰ 200/1 ਦੀ 1295.04 ਵਰਗ ਮੀਟਰ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਮਾਲਕ ਰਿਹਾ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਐਮਡੀਏ ਗਾਟਾ ਨੰਬਰ 200/2 ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ 200 ਵਰਗ ਮੀਟਰ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਮਾਲਕ ਸੀ।

ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਜਿਸ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਪਹਿਲੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੇ ਐਮਡੀਏ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਨਿਲਾਮੀ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀਤਾ ਅਤੇ ਰੋਕ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਘੋਸ਼ਣਾ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਉਹ ਯੂਐਲਸੀਆਰਏ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣਾ ਸੀ। **ਸ਼ਹਿਰੀ ਜ਼ਮੀਨ (ਸੀਲਿੰਗ ਐਂਡ ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨ) ਐਕਟ, 1976 ਬਨਾਮ ਡੇਵਿਡ ਮੰਟੋਸ਼** [19] **ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ, ਕਲਕੱਤਾ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਦੋ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਵਿਚਾਰਯੋਗਤਾ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ**। ਜਸਟਿਸ ਅਭੈ ਮਨੋਹਰ ਸਪਰੇ ਅਤੇ ਜਸਟਿਸ ਇੰਦੂ ਮਲਹੋਤਰਾ ਦੀ ਬੈਂਚ ਨੇ ਡੇਵਿਡ ਮੈਂਟੋਸ਼ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ।

---

19 (2020) 12 ਐਸਸੀਸੀ 542.

ਕੀ ਐਕਟ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਯੂਐਲਸੀਆਰਏ ਦੁਆਰਾ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਂ ਅਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਬੈਂਚ **ਨੇ ਧੂਲਾਭਾਈ ਬਨਾਮ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼** [20] ਰਾਜ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਟੈਸਟਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਕਿਹਾ:

> 45. ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਹਿਦਾਇਤੁੱਲਾ, ਜੇ. ਨੇ ਬੈਂਚ ਲਈ ਬੋਲਦੇ ਹੋਏ ਆਪਣੇ ਅਨੇਖੇ ਅੰਦਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਉਪਰੋਕਤ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਕਰਨ ਲਈ 7 ਟੈਸਟ ਰੱਖੇ। ਇਹ ਟੈਸਟ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਨ: (ਧੂਲਾਭਾਈ ਕੇਸ [ਧੂਲਾਭਾਈ ਬਨਾਮ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ, ਏਆਈਆਰ 1969 ਐਸਸੀ 78], ਏਆਈਆਰ ਪੰਨਾ 89-90, ਪੈਰਾ 32)
>
> "(1) ਜਿੱਥੇ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲਾਂ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਅੰਤਿਮ ਰੂਪ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੇ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤਾਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜੋ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਉਸ ਨੂੰ ਕਰਨ ਲਈ ਢੁਕਵਾਂ ਉਪਾਅ ਹੋਵੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਜਿਹੀ ਵਿਵਸਥਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੀ ਜਿੱਥੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਨਿਆਂਇਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ।
>
> (2) ਜਿੱਥੇ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਇੱਕ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸੀਮਾ ਹੈ, ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਉਪਾਵਾਂ ਦੀ ਢੁਕਵੀਂਤਾ ਜਾਂ ਢੁਕਵੀਂਤਾ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਐਕਟ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਦੀ ਜਾਂਚ ਢੁਕਵੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਪਰ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਲਈ ਨਿਰਣਾਇਕ ਨਹੀਂ ਹੈ. ਜਿੱਥੇ ਕੋਈ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਉਪਾਵਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਇਰਾਦੇ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਐਕਟ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਨਿਰਣਾਇਕ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ. ਬਾਅਦ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵੇਖਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਕਾਨੂੰਨ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਜਾਂ ਦੇਣਦਾਰੀ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਜਾਂ ਦੇਣਦਾਰੀ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅੱਗੇ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਕਤ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਦੇਣਦਾਰੀ ਬਾਰੇ ਸਾਰੇ ਸਵਾਲ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗਠਿਤ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ, ਅਤੇ ਕੀ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਉਪਾਅ ਉਪਰੋਕਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਨਹੀਂ।
>
> (3) ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਗਠਿਤ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਤਿ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਹੀਂ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਥੋਂ ਤਕ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲਾਂ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਸੋਧ ਜਾਂ ਹਵਾਲੇ 'ਤੇ ਇਸ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦੀ।
>
> (4) ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਗੈਰ-ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕਤਾ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

---

20 ਏਆਈਆਰ 1969 ਐਸਸੀ 78.

ਸਰਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੀ ਰਿੱਟ ਵਿੱਚ ਰਿਫੰਡ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇ ਦਾਅਵਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੀਮਾ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੈ ਪਰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਬਦਲਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਉਪਾਅ ਨਹੀਂ ਹੈ।

(5) ਜਿੱਥੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੀਮਾਵਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਇਕੱਤਰ ਕੀਤੇ ਜਾਂ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਇਕੱਤਰ ਕੀਤੇ ਟੈਕਸ ਦੀ ਵਾਪਸੀ ਲਈ ਕੋਈ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਮੁਕੱਦਮਾ ਝੂਠ ਹੈ।

(6) ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕਤਾ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਸ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਦੇ ਸਵਾਲ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮਾ ਝੂਠ ਨਹੀਂ ਬੋਲਦਾ ਜੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਅੰਤਿਮ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਮਨਾਹੀ ਹੈ. ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਐਕਟ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਚੁਕਵੀਂ ਜਾਂਚ ਹੈ।

(7) ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਪਰੋਕਤ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸ਼ਰਤਾਂ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀਆਂ।

[...]

47. ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸਾਡਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਧੂਲਾਭਾਈ [ਧੁਲਾਭਾਈ ਬਨਾਮ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ, ਏਆਈਆਰ 1969 ਐਸਸੀ 78] ਦੇ ਪੈਰਾ 32 ਦੀ ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਟੈਸਟ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਅਧੀਨ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੁਆਰਾ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ. ਇਹ ਅਸੀਂ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਕਹਿੰਦੇ ਹਾਂ:

47.1. ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਇਹ ਐਕਟ ਅਪੀਲ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਅੰਤਿਮ ਰੂਪ ਦਿੰਦਾ ਹੈ [ਧਾਰਾ 33 (3) ਦੇਖੋ]।

47.2. ਦੂਜਾ, ਐਕਟ ਅਪੀਲਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਚੁਕਵੇਂ ਉਪਾਅ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ [ਧਾਰਾ 12(4), 13 ਅਤੇ 33 (1) ਦੇਖੋ]।

47.3. ਤੀਜਾ, ਐਕਟ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸੰਪੂਰਨ ਕੋਡ ਹੈ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨਾਂ (ਧਾਰਾ 42 ਦੇਖੋ) 'ਤੇ ਉਪਰੋਕਤ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

47.4. ਚੌਥਾ, ਐਕਟ ਧਾਰਾ 30 ਅਤੇ 40 (ਧਾਰਾ 30 (5) ਅਤੇ ਧਾਰਾ 40 ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਾਹਰ ਰੱਖਦਾ ਹੈ।

48. ਉਪਰੋਕਤ ਪੰਜ ਕਾਰਨਾਂ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ - ਇੱਕ ਫੋਰਟੀਓਰੀ, ਸਾਰੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ

ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਧੂਲਾਭਾਈ (ਧੂਲਾਭਾਈ ਬਨਾਮ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ, ਏਆਈਆਰ 1969 ਐਸਸੀ 78) ਦੇ ਪੈਰਾ 32 ਦੀ ਧਾਰਾ (1) ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਾਰੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਿੱਟਿਆਂ ਦਾ ਸਾਰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦਿੱਤਾ:

"47.1. ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਇਹ ਐਕਟ ਅਪੀਲ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਅੰਤਿਮ ਰੂਪ ਦਿੰਦਾ ਹੈ [ਧਾਰਾ 33 (3) ਦੇਖੋ]।

47.2. ਦੂਜਾ, ਐਕਟ ਅਪੀਲਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਢੁਕਵੇਂ ਉਪਾਅ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ [ਧਾਰਾ 12(4), 13 ਅਤੇ 33 (1) ਦੇਖੋ]।

47.3. ਤੀਜਾ, ਐਕਟ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸੰਪੂਰਨ ਕੋਡ ਹੈ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨਾਂ (ਧਾਰਾ 42 ਦੇਖੋ) 'ਤੇ ਉਪਰੋਕਤ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

47.4. ਚੌਥਾ, ਐਕਟ ਧਾਰਾ 30 ਅਤੇ 40 (ਧਾਰਾ 30 (5) ਅਤੇ ਧਾਰਾ 40 ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਾਹਰ ਰੱਖਦਾ ਹੈ।

36. ਐਮਡੀਏ ਦੁਆਰਾ ਨਿਲਾਮੀ ਨੋਟਿਸ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਦੀ ਆੜ ਜਾਂ ਬਹਾਨੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਅਸਲ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਲਈ 5 ਮਈ 1993 ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਥਿਤ ਇਜਾਜ਼ਤ, ਜ਼ਾਹਿਦ ਹੁਸੈਨ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਤਬਾਦਲੇ ਦੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਅਤੇ ਯੂਐਲਸੀਆਰਏ ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਲਈ 5 ਮਈ 1993 ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਥਿਤ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਪਹਿਲੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨਾ ਸੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ 31 ਜੁਲਾਈ 1992 ਦਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜਿਸ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਐਮਡੀਏ ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਸਲ ਭੌਤਿਕ ਕਬਜ਼ੇ ਦਾ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ ਬਲਕਿ ਸਿਰਫ ਕਾਗਜ਼ੀ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਸਮੱਗਰੀ ਸਾਹਮਣੇ ਨਹੀਂ ਆ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਨੇ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਤੋਂ ਅਸਲ ਅਤੇ ਭੌਤਿਕ ਕਬਜ਼ਾ ਲਿਆ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਇਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ, ਜ਼ਾਹਿਦ ਹੁਸੈਨ ਤੋਂ ਖਰੀਦਦਾਰ ਵਜੋਂ ਪਹਿਲੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਕੋਲ ਜਾਇਜ਼ ਮਾਲਕੀ ਜਾਰੀ ਰਹੇਗੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਦਾਖਲ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇੰਜੀਨੀਅਰਡ ਡਰਾਫਟਿੰਗ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੁਆਰਾ, ਪਹਿਲੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੇ ਯੂਐਲਸੀਆਰਏ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਰਾਹਤ ਦੀ ਮੰਗ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ (ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਵਿਚਾਰਯੋਗਤਾ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾਉਣ ਲਈ) ਅਤੇ ਨਾ ਤਾਂ ਰਾਜ ਜਾਂ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜੋ ਚੁਣੌਤੀ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦਾ।

37. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੋਵੇਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮੁੱਦੇ ਦਾ ਸਹੀ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੇ ਹਨ, ਜੋ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ, ਯੂਐਲਸੀਆਰਏ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ. ਪਹਿਲੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੇ ਇੱਕ ਵਿੱਚ ਪਲੇਟ ਨੂੰ ਕਲਾਤਮਕ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ

ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਅਜਿਹਾ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਇਹ ਮੁੱਦਾ ਸਿਰਫ ਐਮਡੀਏ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਨਿਲਾਮੀ ਨੋਟਿਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਇਸ ਕਿਸਮ ਦਾ ਖਰੜਾ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਵਿਰੁੱਧ ਚੇਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਜੋ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਅਸਲ ਕਾਰਨ ਤੋਂ ਧਿਆਨ ਭਟਕਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ। **ਟੀ. ਅਰੀਵੰਦਮ ਬਨਾਮ ਟੀ.ਵੀ. ਸੱਤਿਆਪਾਲ** [21] ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਜਸਟਿਸ ਵੀ.ਆਰ.ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਅਈਅਰ ਨੇ ਦੋ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਵੱਲੋਂ ਬੋਲਦਿਆਂ ਕਿਹਾ:

> "5. ਸਾਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਘੋਰ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਲਈ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੀ ਨਿੰਦਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਥੋੜ੍ਹੀ ਜਿਹੀ ਵੀ ਝਿਜਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਪਛਤਾਵੇ ਦੇ ਸਹਾਰਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਪਾਏ ਗਏ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਤੋਂ, ਇਹ ਬਿਲਕੁਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਹੁਣ ਬੰਗਲੌਰ ਦੀ ਫਸਟ ਮੁਨਸਿਫ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਰਹਿਮ ਦੀ ਘੋਰ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਹੈ। **ਵਿਦਵਾਨ ਮੁਨਸਿਫ ਨੂੰ ਇਹ ਯਾਦ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਕੋਈ ਅਰਥਪੂਰਨ - ਰਸਮੀ ਨਹੀਂ - ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭੜਕਾਊ ਅਤੇ ਬੇਬੁਨਿਆਦ ਹੈ, ਤਾਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਦੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਨਾ ਕਰਨ ਦੇ ਅਰਥ ਵਿੱਚ, ਉਸਨੂੰ ਆਰਡਰ 7, ਨਿਯਮ 11 ਸੀਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਪਣੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਆਧਾਰ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਅਤੇ, ਜੇ ਚਤੁਰਾਈ ਨਾਲ ਖਰੜਾ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਨਾਲ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਕਾਰਨ ਦਾ ਭਰਮ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਪਹਿਲੀ ਸੁਣਵਾਈ 'ਤੇ ਆਰਡਰ 10, ਸੀਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ੀ ਲੈ ਕੇ ਜਾਂਚ ਕਰਕੇ ਇਸ ਨੂੰ ਕਲੀ ਵਿੱਚ ਪਾ ਦਿਓ।** ਇੱਕ ਕਾਰਕੁਨ ਜੱਜ ਗੈਰ-ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਹੈ। ਹੇਠਲੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਪਹਿਲੀ ਸੁਣਵਾਈ 'ਤੇ ਧਿਰ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣਗੀਆਂ ਤਾਂ ਜੋ ਜਾਅਲੀ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਨੂੰ ਜਲਦੀ ਤੋਂ ਜਲਦੀ ਖਤਮ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। [...]"

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇਸ ਕਥਨ ਦੀ **ਮਦਨੂਰੀ ਸ਼੍ਰੀ ਰਾਮ ਚੰਦਰ ਮੂਰਤੀ ਬਨਾਮ ਸਈਦ ਜਲਾ** [22], **ਸੋਪਨ ਸੁਖਦੇਵ ਸਾਬਲੇ ਬਨਾਮ ਸਹਾਇਕ ਚੈਰਿਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ** [23], ਅਤੇ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ (ਜਸਟਿਸ ਐਮਆਰ ਸ਼ਾਹ) ਨੇ **ਰਘਵੇਂਦਰ ਸ਼ਰਨ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਰਾਮ ਪ੍ਰਸੰਨ ਸਿੰਘ (ਮ੍ਰਿਤਕ) ਐਲਆਰਐਸ** [24] ਅਤੇ **ਕੇਨਰਾ ਬੈਂਕ ਬਨਾਮ ਪੀ ਸੇਲਾਥਲ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ** [25] ਵਿੱਚ ਲਗਾਤਾਰ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਹੈ।

38. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰ ਲਿਆ ਕਿ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਨੇ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ

---

21 (1977) 4 ਐਸਸੀਸੀ 467.

22 (2017) 13 ਐਸਸੀਸੀ 174.

23 (2004) 3 ਐਸਸੀਸੀ 137.

24 ਏਆਈਆਰ 2019 ਐਸਸੀ 1430.

25 (2020) 13 ਐਸਸੀਸੀ 143.

ਅਪੀਲ ਕਰੋ ਅਤੇ ਯੂਐਲਸੀਆਰਏ ਦੀ ਧਾਰਾ 8 (4) ਤਹਿਤ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ 16 ਮਾਰਚ 1988 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰੋ, ਯੂਐਲਸੀਆਰਏ ਦੀ ਧਾਰਾ 8 (4) ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅੱਗੇ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ - ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਕਬਜ਼ਾ ਲੈਣਾ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ - ਰੱਦ ਅਤੇ ਰੱਦ ਹੋਵੇਗੀ। ਬੈਂਚ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਅਸਲ ਕਬਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਸਿਰਫ ਕਾਗਜ਼ੀ ਕਬਜ਼ਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿਚ ਜ਼ਾਹਿਦ ਹੁਸੈਨ ਕੋਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਮਾਲਕੀ ਹੱਕ ਅਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਦੋਵੇਂ ਹੋਣਗੇ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਗੈਰ-ਸਪਸ਼ਟ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਜੇ ਤਬਾਦਲੇ ਦੇ ਸਮੇਂ ਜ਼ਾਹਿਦ ਹੁਸੈਨ ਕੋਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਮਾਲਕੀ ਹੱਕ ਅਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਵੀ ਪਹਿਲੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੂੰ ਕਥਿਤ ਤਬਾਦਲਾ ਰੱਦ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਇੱਕ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਲੱਤਾਂ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ - ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਕੋਲ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਜਾਇਜ਼ ਸਿਰਲੇਖ ਜਾਂ ਦਿਲਚਸਪੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਿਸ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਉੱਤਰਦਾਤਾ - ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਕੋਲ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਐਮਡੀਏ ਦੁਆਰਾ ਨਿਲਾਮੀ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਲਈ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਕਥਿਤ ਤਬਾਦਲਾ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੀ।

39. ਅਸੀਂ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ ਹਾਂ ਕਿ ਪਹਿਲੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਮੁਕੱਦਮਾ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹੇਠਲੇ ਜੱਜ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸਹੀ ਸੀ, ਪਰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ:

(i) ਜ਼ਾਹਿਦ ਹੁਸੈਨ ਦੁਆਰਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਪਹਿਲੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੂੰ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨਾ ਰੱਦ ਐਕਟ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੀ। ਯੂਐਲਸੀਆਰਏ ਦੀ ਧਾਰਾ 5 (3) ਤਹਿਤ ਨਿਰਧਾਰਤ ਦੋਹਰੀ ਸ਼ਰਤਾਂ ਤਬਾਦਲੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ਕਿਉਂਕਿ ਧਾਰਾ 6 ਅਧੀਨ ਬਿਆਨ ਜਮ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਨੇ ਯੂਐਲਸੀਆਰਏ ਦੀ ਧਾਰਾ 10 (1) (ਜੋ ਉਸ ਸਮੇਂ ਚਾਲੂ ਸੀ) ਤਹਿਤ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਭਾਵੇਂ ਜ਼ਾਹਿਦ ਹੁਸੈਨ ਕੋਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਮਾਲਕੀ ਹੱਕ ਸੀ, ਯੂਐਲਸੀਆਰਏ ਦੀ ਧਾਰਾ 5 (3) ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਹਿਲੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੂੰ ਤਬਾਦਲਾ ਰੱਦ ਅਤੇ ਰੱਦ ਸੀ;

(ii) ਜਦੋਂ ਜ਼ਾਹਿਦ ਹੁਸੈਨ ਨੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਤਬਾਦਲੇ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਮੰਗਣ ਲਈ ਘੋਸ਼ਣਾ ਪੱਤਰ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਯੂਐਲਸੀਆਰਏ ਦੀ ਧਾਰਾ 27 ਤਹਿਤ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਕਤ ਜ਼ਮੀਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮੁਕੱਦਮਾ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਨੇ ਇਕ ਹੋਰ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕਰਕੇ ਆਪਣੀ 2000 ਵਰਗ ਮੀਟਰ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿਚੋਂ 1295 ਵਰਗ ਮੀਟਰ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਤਬਾਦਲੇ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਮੰਗੀ। 5 ਮਈ 1993 ਨੂੰ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਦਫਤਰ ਦੁਆਰਾ ਯੂਐਲਸੀਆਰਏ ਦੀ ਧਾਰਾ 27 ਤਹਿਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਇਜਾਜ਼ਤ ਉਸ ਦੀ 'ਰਿਟੇਨਲੇਬਲ' ਜਾਇਦਾਦ ਤੋਂ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਤਬਾਦਲੇ ਲਈ ਸੀ ਨਾ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਲਈ;

(iii) ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ- ਪਹਿਲੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੇ ਨਿਲਾਮੀ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਲਈ ਕਲਾਤਮਕ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਖਰੜਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਸੀਲਿੰਗ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਤੋਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਠੋਸ ਕਾਰਨ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਰੋਕ ਅਤੇ ਘੋਸ਼ਣਾ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ;

(iv) ਯੂ.ਐਲ.ਸੀ.ਆਰ.ਏ. ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਸੀਲਿੰਗ ਕਾਰਵਾਈ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਤੇ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ; ਅਤੇ

(v) ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਹੁਕਮ ਐਕਸਐਲਆਈ ਨਿਯਮ 22 ਸੀ.ਪੀ.ਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਜਾਂ ਤਾਂ ਕਰਾਸ-ਇਤਰਾਜ਼ ਦਾ ਮੈਮੋਰੰਡਮ ਦਾਇਰ ਕਰਕੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਪਰ ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦਲੀਲ ਉਠਾਉਣ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ। ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 136 ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਪਣੇ ਪੂਰਨ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 142 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸੰਪੂਰਨ ਨਿਆਂ ਕਰਨ ਦੀ ਆਪਣੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਉਠਾਏ ਗਏ ਨਵੇਂ ਆਧਾਰਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਸਵਾਲ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵਾਧੂ ਸਬੂਤ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਜੋ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜੜ੍ਹ ਤੱਕ ਜਾਂਦਾ ਹੈ

40. ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਅਸੀਂ ਅਪੀਲ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ 22 ਫਰਵਰੀ 2018 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਪਹਿਲਾ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਪੰਜਾਹ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਦੀ ਲਾਗਤ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰੇਗਾ।

ਨਿਧੀ ਜੈਨ ਅਪੀਲ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ

ਬੇਦਾਅਵਾ :- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾ/ਨਿਆਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ/ ਨਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ।

